Magdalena Cónová

Jaroslav Malík

- fotograf pravděpodobný -

Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko – přírodovědecká fakulta
Institut tvůrčí fotografie
Ostrava, 2008

Magdalena Cónová

Jaroslav Malík

- fotograf pravděpodobný –

BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Obor : Tvůrčí fotografie
Vedoucí práce: Miroslav Myška
Oponent: Doc. Mgr. Aleš Kuneš

Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko – přírodovědecká fakulta
Institut tvůrčí fotografie
Ostrava, 2008

TISÍCERÉ DÍKY ZA VEDENÍ PRÁCE A VELKOU TRPĚLIVOST A OCHOTU PATŘÍ PANU MIROSLAVU MYŠKOVI.

DALŠÍ PODĚKOVÁNÍ ZA POSKYTNUTÍ VEŠKERÉHO MATERIÁLU, VÝPOVĚDÍ, CENNÝCH RAD A HUMORU PATŘÍ PANU JAROSLAVU MALÍKOVI.

PROHLAŠUJI,
Že jsem práci vypracovala samostatně a použila pouze citovanou literaturu.

SOUHLASÍM,
aby tato práce byla zveřejněna zařazením do knihovny FPF SU v Opavě a Uměleckoprůmyslového muzea v Praze a na internetové stránky ITF.

V Ostravě dne 6.6. 2008
Magdalena Cónová

© Magdalena Cónová Institut tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě

OBSAH

1. SETKÁNÍ S JAROSLAVEM MALÍKEM 2
2. CESTA PO ŽELEZNICI K FOTOGRAFII 3
3. RANNÉ TVOŘIVÉ OBDOBÍ – CESTA OD DOKUMENTU K FIKCI 8
4. TVOŘIVÉ OBDOBÍ – SOUDOBÝ SURREALISMUS 15
5. SBĚR – MONTÁŽE – KOLÁŽE 20
6. CYKLY 26
7. FOTOGRAF – STUDENT - PEDAGOG 55
8. SKUPINA MILAN 61
9. ČAS PŘÍTOMNÝ A BUDOUCÍ 63
10. CARPE DIEM 70
11. PŘÍLOHY 80

(STRUČNÝ ŽIVOTOPIS, VÝSTAVNÍ ČINNOST, PUBLIKAČNÍ ČINNOST, Z TISKU, ČLENSTVÍ, ZDROJOVÁ LITERATURA)

Jaroslav Malík

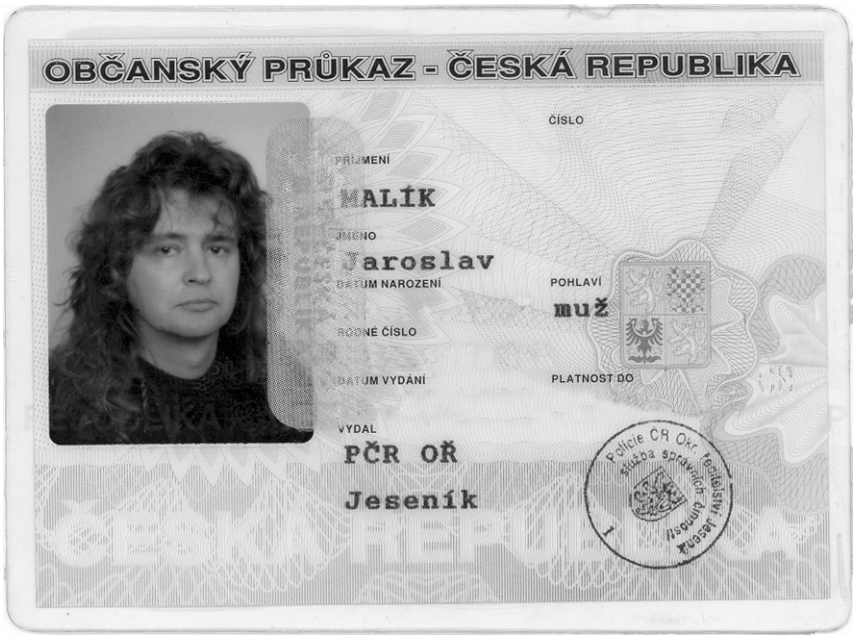

- fotograf pravděpodobný -

SETKÁNÍ S JAROSLAVEM MALÍKEM

Ještě před tím, než se ve své práci začnu konkrétně zabývat interesantní a tajemstvím zahalenou personou Jaroslava Malíka, ráda bych předeslala ony náhodné situace, které mě přivedly k jeho osobě. Když jsem se v roce 2001 hlásila na Střední uměleckou školu v Ostravě, očekávala jsem mnohé. Především to, že budu přijata na svůj vytoužený obor „Užitá grafika". Ovšem, ani nevím jak, 1. září jsem stanula před pedagogickým sborem oboru taktéž užitém, v tomto případě to byla "Užitá fotografie". Při pohledu na mé budoucí pedagogy mi ale bylo jasné, že si "užívat" rozhodně nebudu. Krom MgA. Tomáše Macíčka, MgA. Jiřího Hrdiny a MgA. Dity Pepe mě přivítal také Mgr. Jaroslav Malík. Tito někdejší absolventi ITF byly mými prvními fotografickými vzory, jak už to v pubertálním věku bývá. Stěžejní část výuky měl v rukou právě Jaroslav Malík, který začal ovlivňovat mou stávající i budoucí práci ze všech nejdříve. Přes všemožné rozdíly v názoru, náhledu, pohledu na fotografie i cokoli jiného musím konstatovat, že si vážím jeho osoby i díla, protože se opravdu nejedná o konformního člověka, ale svérázně myslícího a jednajícího fotografa s velmi poetickým, absurdním, surreálným a groteskním viděním, žitím.

Aniž bych to čekala, mé kroky mě dovedly také k ITF, odkud vyšli mí učitelé fotografie, a aby toho nebylo málo, jako neotřelý nováček a nosič pošty a svačin se setkávám s Jaroslavem Malíkem opět – pro změnu na pedagogické půdě Střední umělecké školy jako jeho kolegyně. Tudíž jsem se pro svou práci snažila využít onoho přímého kontaktu, který se stal pro tuto chvíli součástí mého života. V podstatě nesmyslné hovory s Jaroslavem Malíkem o politice, lidské hlouposti, kuřimské kauze, posmrtném (ne)životě a konzumu mě přesvědčují například o tom, že příště budeme lepší.

Jaroslav Malík je podle mě opravdu originálem v české fotografii. Jeho tvorba je velmi specifická, nepodbízivá a stylová. Proto jsem si právě jeho vybrala pro svou teoretickou práci. Chcete-li zjistit, jak oddělit zrno od plev, nebo co se děje na střeše ubytovny Excelsior, pojďme dál do archaického světa hravého vidění.

„Nejlepším přítelem fotografa je odpadkový koš."

(Jaroslav Malík)

CESTA PO ŽELEZNICI K FOTOGRFAII

Jaroslav Malík se narodil 21. 1. 1957 v Jeseníku rodičům Martě a Jaroslavu Malíkovým. Matka vystudovala Vyšší průmyslovou školu textilní v Brně a byla mistrovou v Moravolenu Zlaté Hory. Otec studoval obchodní akademii ve Zlíně, velmi slušně fotografoval – systematicky a bez ambicí na umělecké snímky, spíše klasický rodinný dokument, také filmoval na kameru Admira normal 8. Zemřel v roce 1968. Sestra Marta – dnes Kocourková, se narodila v roce 1952, nefotografuje. Dědeček Jaroslava Malíka - Emil Navrátil – člen československého protifašistického odboje prošel několika nacistickými zařízeními včetně Špilberku, kde mají dodnes jeho srdce uhnětené z chleba. V roce 1942 byl umučen v koncentračním táboře Stein v Rakousku. K dětství se Jaroslav Malík vyjadřuje následovně: „Vyrůstal jsem ve Zlatých Horách, chodil na zdejší ZDŠ. Byl jsem docela dobrej, ale myslím, že Mirek Páleník byl lepší. Byl jsem leteckým modelářem a až mě focení "nasere", budu zas. 60. léta jsem vnímal velmi intenzivně - móda, film, jiná hudba, politické uvolnění, Twigi, Beatles, hipís, všechna revolta světa, bratři Kenediovci, lepší hračky na baterky, kapslovky dovezené naší známou z Německa, touha po riflích, okupace 68...“

Kroky Jaroslava Malíka vedly ze začátku docela jiným směrem, než by se dalo očekávat. V roce 1976 ukončil studium na SPŠ železniční v Šumperku, obor Elekrická trakce a kolejová vozidla. „Železnici jsem si vybral neboť i můj děd /z otcovy strany/ byl taktéž „na dráze" no a „kluk si safra vybral dobře". Bude jak dědeček. A taky se tam hlásili mí další tři kámoši, a nakonec jsem se tam dostal jen já. Hned o první přestávce, pamatuju si ji velmi dobře, jsem hlasitě prohlásil, že s železnicí do smrti nechci nic míti společného. Zatím to dodržuju. Dědovi jsem to neřek´... Byl to velmi slušný, moudrý a zásadový člověk z první republiky. Dnes už takových není. Když zdravil, vždy smeknul. Zájmy jsem měl klasické socialistické. Diskotéky, čaje o páté, dí párpl, blek sabat, pivo za 1,70; rum za 4,50; zelo knedlo vepřo za 5.60... A odporná normalizace, odporný bolševický režim na škole /pocházel z ní upálený student Jan Zajíc /další po Janu Palachovi/. Zákazy vlasů, tenisek, manšestráků, riflí, hudby, časopisů... Vůbec nevím co se tam a proč dělo, vyučovalo, kam vše směřovalo. Jo a docela jsem četl. Všechno."

Fotografovat začal kolem 22 let. Intenzivně a hekticky všechno bez "ladu a skladu". Krajinu, portrét, dokument, kamarády, dovolené, bez jakýchkoliv úmyslů, pořádků a osnov jako absolutní samouk, pouze s pomocí příruček fotoamatérů, zato neustále. Jeho prvním používaným fotoaparátem byl Flexaret II po rodičích, následoval poloautomat Sokol 12, poté automat Chinon, také Kiev 88 TTL, který vlastní dodnes.

„Vykazuje asi sedm poruch, ale já je znám a umím je obejít. "Pořádnej" foťák jsem nikdy neměl a mít nebudu. Před časem jsem si jeden takovej, Pentax 6x7, pořídil z pozůstalosti od Řezníčků, ale tento týden mi ho ukradli..."

Od roku 1978 do roku 1994 pracoval jako technik Geologického průzkumu Zlaté Hory.

„Práce technika? Za socialismu velmi jednoduché. „Nejsou lidi". Zaklepat na dveře, říci že mám průmyslovku a šup s novým kádrem do vyhřáté kanceláře. Až když mě po novodobé revoluci propouštěli, zjistili, že jsem železničář a že jsem tam vlastně omylem."

V období mezi 32 a 34 lety se Jaroslav Malík oženil a záhy rozvedl.

„Mám zánovní snubní prstýnek. Nosil jsem ho 15 minut, v době obřadu."

Jako fotograf se začal uplatňovat až od roku 1994, kdy začal vyučovat fotografii na ZUŠ Franze Schuberta ve Zlatých Horách, kde bydlel až do roku 1997. Následovalo plodné tvůrčí období ve fotografickém oboru. V roce 1993 absolvoval bakalářské studium na Institutu tvůrčí fotografie Slezské univerzity v Opavě, v roce 1998 ukončil magisterské studium tamtéž fotografickým cyklem "Moje malá próza Róza". V roce 2003 absolvoval doplňkové studium pedagogiky na Pedagogické fakultě Ostravské univerzity.

Roku 1999 nastal zlom, Jaroslav Malík zakotvil v Ostravě, kde začal učit na Střední umělecké škole, tady působí na oboru Tvůrčí fotografie a nová média dodnes. Vyučuje převážně Praktická cvičení a technologii, ve výuce fotografie se zaměřuje především na klasickou techniku černobílé fotografie, která je na úbytě, převládají témata jako je dokument, zátiší, portrét v přirozeném prostředí, krajina.

„Čtyřicet let svého života jsem byl skálopevně přesvědčen, že na světě existuje pouze jediné místo, kde bych nemohl žít. Za žádnou cenu. Ostrava. Jsem tu. Neměnil bych. Zbylo tu ještě

cosik tej syrovosti. Je na co se dívat, o čem přemýšlet, na co vzpomínat, proti čemu rebelovat, z čeho se radovat a co fotit… Je faktem, že jsem přišel za prací. Byla mi nabídnuta. Ostrava si vybrala mě. Samosebou osudově."

Ve své volné tvorbě tento osobitý autor s velkým zaujetím využívá velkoformátových kamer historické hodnoty, používá archaické a sentimentální fotografické techniky. Do jeho osobitého stylu neodmyslitelně patří imaginativní fotomontáže v žánru zátiší, subjektivní dokument a konceptuální soubory. Od roku 1986 intenzivně vystavuje, dnes má za sebou kolem třiceti autorských, a mnoha desítek kolektivních výstav doma i v zahraničí. (ČR – Mánes Praha, Pražský dům fotografie, G4 Cheb, Galerie Opera Ostrava, Fiducia Ostrava, Dům umění Opava, Slovensko – SEDF Bratislava, Polsko, Finsko, Německo, Indie, Litva, Čína..) Mezi významné fotografické soubory Jaroslava Malíka patří např. Moje malá próza Róza, Lidé pravděpodobní, Motivy téměř zádušní, 1. malá výstava velkých poštovních známek, Matička Ostrava, město měst a jiné. V roce 2000 se stal Jaroslav Malík spoluautorem fotografií v publikaci "V srdci Černého pavouka", téhož roku působil jako lektor mezinárodních fotografických škol v Popradě a v Liptovském Mikuláši. Se svými studenty SUŠ Ostrava vedl mezinárodní projekt "Světla a zvuky zemí", též působil jako lektor "Hovorů o fotografii v Náchodě". K jeho prezentaci patří reprodukce v absolventských katalozích ITF, vystupoval v pořadu "Dobré ráno ČT", medailon v Jihomoravském salonu. Je autorem souboru fototisků a textů s názvem "Zlatohorské kratochvíle", nositelem putovní ceny "Zlatý křeček" za nejlepší praktickou magisterskou práci z roku 1998. Přes velkou individualitu je členem několika klubů a to: člen fotografické skupiny Milan, Svazu českých fotografů a Kaktusářského klubu Ostrava, do roku 1990 byl členem sdružení VSUN (volné sdružení uměleckých nul).

Svět Jaroslava Malíka je v dnešní době opravdu výjimečným. Stejně bizarně, absurdně a jemnocitně , jako své fotografické obrazy, skládá též svůj život z malých kousků, zdálo by se – bezcenných tretek.

„Zátiší je pro mne únikem od chaosu a zmatku lidského utíkání, hledáním řádu v neřádu postmoderní doby a snad nalezením toho pověstného pevného bodu ve vesmíru. Je mi úlevou a štítem proti hlouposti, panenkám Barbie, stupidním opozičním smlouvám či nekonečným televizním seriálům. A taky zábavou a poněkud blbě znějícímu – vlastní sebereflexí."

Rozevlátá hříva, urputný výraz, který neznalého člověka dovede k depresi, velká taška, plné kapsy a hromada předmětů, věciček, pomůcek a laskomin. To je zevrubná charakteristika Jaroslava Malíka. Kdybychom měli hodnotit lidi podle věcí, jimiž se obklopují, opravdu

netuším, co by se ze všech těch zrcátek, zvětšovacích skel, medailí, křížků, umělých pugétů, fosilií, sojových rohlíků a štanglí salámů dalo vyvěštit. Ovšem nesporně sympatické je to, že všechny tyto "zbytečnosti" jsou spojeny v Malíkovo fotografické dílo. A můžeme-li říci, že je něčí dílo pravdivé, řekněme to o Jaroslavu Malíkovi. Vždyť právě ony "úlovky" se starých půd, sklepů a usedlostí jsou v dnešní době zániku starých hodnot jedinou připomínkou dob tradice a pošetilé víry. Proto si pojďme věci připomínat.

Foto: Martin Smékal

„Básník musí víc než kdokoliv jiný svá slova dokázat."
(Salvator Dalí)

RANNÉ TVOŘIVÉ OBDOBÍ – OD DOKUMENTU K FIKCI

Jaroslav Malík, jak už bylo předesláno v předchozí kapitole, nebyl dítětem, které třímalo v kolébce fotografický aparát. Fotografovat aktivně začal až kolem dvaadvacátého roku, a to na dlouhou dobu ve formě rodinného dokumentu, dovolených, přátel, krajinek a podobně. Tyto fotografie opravdu nevykazovaly žádný výtvarný úmysl a řekla bych, že tento druh snímků dnes najdeme v každé domácnosti. Nepředpokládaný zlom nastal až v osmdesátých letech, v době, kdy Jaroslavu Malíkovy bylo už kolem třiceti let. Velká změna nastala především v tom směru, že se z "obyčejných dovolenkových fotografií" staly velmi subjektivní, výtvarně promyšlené a syrové fotografie. Můžeme sledovat cestu, ve které Jaroslav Malík přechází od klasického dokumentu k experimentální formě obrazu, čistě dokumentární snímky situací na ulici, podchodů, dětí a paneláků kombinuje s různými fragmenty, detaily, kompozicemi jiných snímků. Vznikají neotřelé, výtvarně působící kompozice, které bilancují mezi fotografií a koláží. Malík hledá nové významy, novou realitu, vytrhuje věci i lidi z kontextu a boří zavedená pravidla, jak kompozice, tak života. Jakoby zkoušel možnosti fotografie, mapoval terén, popustil uzdu své fantazie a tak trošku nastartoval svůj fotografický směr. Kromě těchto montáží, tvořených povětšinou formou "sendviče" nebo postupného exponování různých snímků (jejich fragmentů) na jeden fotografický papír, v ranné tvorbě Jaroslava Malíka najdeme zejména portréty – především dívek a žen v promyšleném výtvarném pojetí, akty, zasazené do originálních reálií (lékařská ordinace, starobyle působící byt...), čistý dokument z cest, ateliérový portrét, krajinu, surrealisticky působící zátiší, módu. Jako celek tyto fotografie působí velice nesourodě, zmateně, hledačsky. Jakoby zkoušel, co všechno jeho fantazie ve spojení s fotoaparátem dovedou. Možná se Jaroslav Malík hledal skrze různé technické i fotografické přístupy, než došel ke svéráznému a ucelenému stylu, který uspokojil jeho náročné divácké potřeby. Jakoby jen čisté záběry byly málo, snažil se každou fotografii pojmout ještě výtvarným řešením a významovým podtextem, možná filozofickým. V tomto ranném období se jedná vskutku o velké skoky, někdy se může zdát, že každá fotografie náleží jinému autorovi. Když však člověk pozoruje

detaily, mají tyto fotografie podvědomého společného jmenovatele, který později vyústil v progresivní fotografický styl Jaroslava Malíka, založený na svobodné imaginaci a kombinaci.

Ke své ranné tvorbě se Jaroslav Malík vyjadřuje takto: „Fotky si téměř nikdy neprohlížím. Některé z nich vidím nyní po mnoha letech. Moc se mi líbí. Jsou komické až směšné. Docela se bavím. Byl jsem absolutní samouk, bez jakéhokoliv vedení, konfrontace, kritiky. Což po letech vnímám velmi pozitivně. Nikdy jsem neměl žádné vzory, nikoho nekopíroval, šel vlastní cestou. Ať už byla jakákoliv. Líbí se mi mnoho autorů. Netíhnu však k nikomu a ničemu. Myslím, že stojím mimo trendy, mimo všechno. Vyhovuje mi to. Dává svobodu. Trendy sleduju, docela mě nudí."

Cesta mezi různým pojetím fotografie a krystalizace konečného fotografického stylu, techniky je u každého fotografa zásadní. Dnešní podobu tvorby Jaroslava Malíka hodnotím jako velmi silně výtvarně působící fotografie, které nestojí pouze na jednom konkrétním snímků, ale jsou přesvědčivým kompilátem několika spolu souvisejících obrazů. Jaroslav Malík však výtvarné pojetí poněkud upozaďuje, popírá, na otázku, jak probíhalo jeho hledání cesty ve fotografii odpovídá:

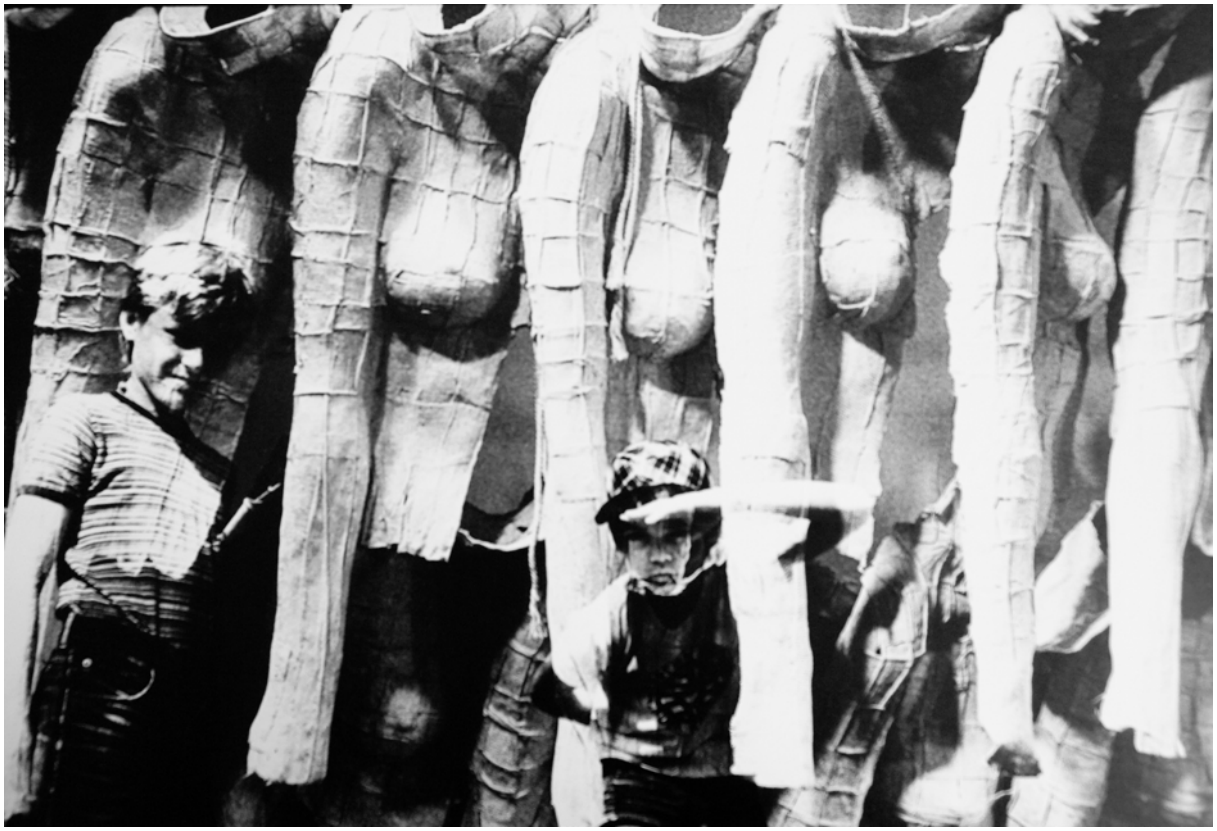

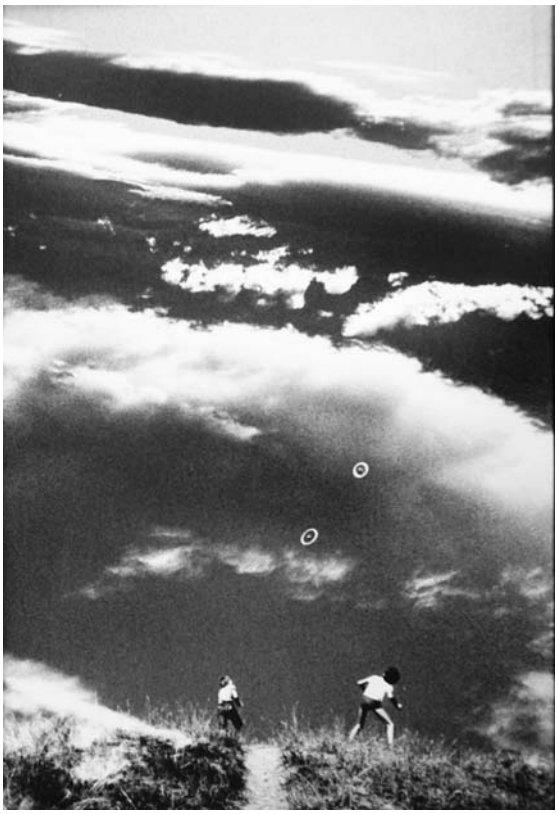

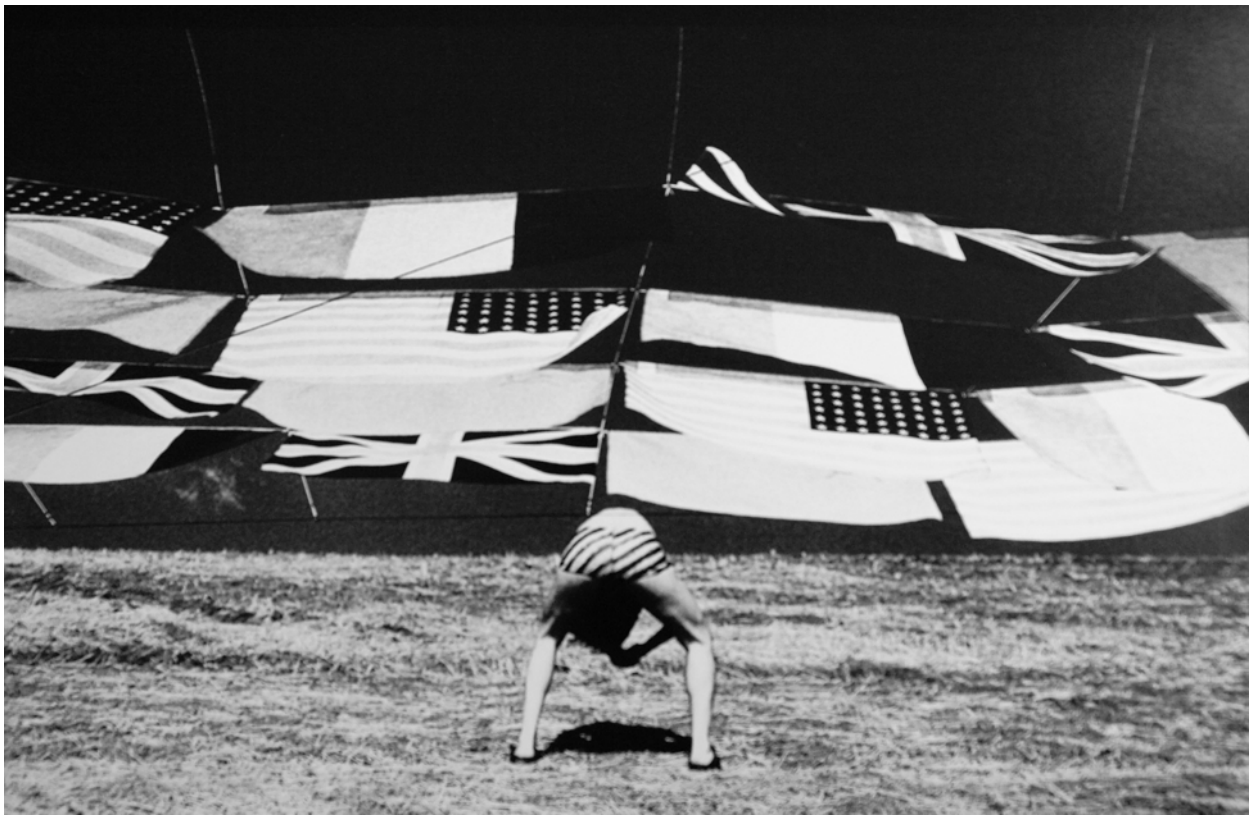

„Dost dobře nevím. Ale člověk poznává, mění se, vyvíjí, přijímá nové, zatracuje špatné, nepotřebné. Žádné přechody jsem nikdy neplánoval, nedělal úmyslně. A fotku jakou dělám nevnímám jako výtvarnou, ale docela bláznivou. To už tak blázni dělají."

Vzhledem k tomu, že celý náš život je cestou a hledáním, nemůžeme nikdy prohlásit, že už jsme u cíle. Zůstaňme tedy u toho, že dokud dýcháme lodě plují, my rosteme, měníme barvy, podoby i zbraně a co se stalo, nedá se odestát..

„Život sestává z mnoha malých mincí, kdo je umí sbírat, má bohatství“
(Jean Anouilh)

TVOŘIVÉ OBDOBÍ – SOUDOBÝ SURREALISMUS

Surrealismus se ve svém uměleckém hledání dal cestou intuice, snu, fantazie, podvědomí. Surrealisté bezprostředně vyjadřovali své dojmy, pocity a sny a bez jakýchkoli rozumových zábran či logických souvislostí je spojovali v novou podivuhodnou skutečnost. Přibližovali k sobě věci, co možná nejvzdálenější, porušovali přírodní i společenské zákony. Dráždili a provokovali divákovu fantazii. Metoda surrealistů má psychologické kořeny. Jedná se v podstatě o spojování neslučitelného i násilnou cestou.

Přestože se Jaroslav Malík k soudobému, ani tradičnímu surrealismu příliš nehlásí, jen krátká charakteristika jasně napovídá, že více než s jakýmkoli jiným směrem má jeho tvorba co dočinění právě se surrealismem. V osobitém, syrovém a organickém humoru možná trochu s dadaismem.

V Manifestu dadaismu z roku 1918 se dočteme, že černoši kmene Kru říkají ocasu krávy dada, v některých krajích Itálie se označují jako dada krychle a matka, dřevěný kůň a kojná se nazývají dada, dvojité přitakání v ruštině a rumunštině se řekne dada, a další významy tohoto slova. V Manifestu o lásce slabé a lásce hořké Tristan Tzara říká, že DADA je forma nesmyslného žvanění, které jediné má smysl. Současný surrealista – výtvarník, filmař, hlásící se k tomuto směru Jan Švankmajer se ke své tvorbě vyjadřuje následovně: „Celý tvůrčí život jsem se úzkostlivě snažil nevytvořit si svůj "umělecký rukopis", svou stylizaci. Všimněte si, že ve své výtvarné produkci (a to i pro film) pracuji s reálnými předměty, které buď používám přímo (např. ve filmu) nebo je asamblážuji do nových významových celků (objektů). Myslím si, že to, co podle vás vytváří můj "specifický filmový jazyk" není mé "umění", ale mé obsese, mé touhy, mé revolty. A to je aspoň doufám, trochu mimo narcismus, který v současném umění dělá z umělců prostitutky uměleckého trhu.“ Určité spojenectví s tvorbou a ideou Jaroslava Malíka se tady dá jistě vnímat.

Samosebou v mnohém posunutá, ucelená, tematicky zaměřená a hlavně silně fotografická tvorba má k čistému surrealismu, či dadaismu daleko – Malík například většinou spojuje předměty a vjemy docela logicky, jen rozšiřuje jejich význam a intenzitu vyznění, tudíž jeho tvorba není natolik instinktivní.

Takto se o fotografickém stylu Jaroslava Malíka vyjadřuje Vladimír Šulc:

„Autor rozehrává novu realitu vytvořenou vlastní básnickou projekcí skutečného světa, které dal ve 20. letech 20. století název francouzský básník André Breton – surrealismus. Nejblíže konkrétní oblasti surrealizmu-magickému realizmu se autor ocitá následujícím souborem První malá výstava velkých poštovních známek, kde do velkoformátových zvětšenin poštovních známek vkládá osobité artefakty-svíčky, řetězy, náhrobní medailony-podobizny"

Prvním umělecky výrazným a uceleným souborem Jaroslava Malíka je Moje malá próza Róza, který je silně surreálný - pohybuje se na hranici mezi skutečností a snem.

„U Mojí malé prózy Rózy tomu říkám magický realismus. Je to často pocit, který skutečně žiju, do kterého utíkám, je mi vlastní, milý a přirozený. Mohu se v něm schovat, bránit se, být spokojený. Surrealismus a dadaismus je svět kolem mne, který jsem si nevybral, ale musím jej

snášet. Proč tedy živořit v reálném světě a ještě ho fotit, když si jej mohu svobodně vytvořit sám a vyfotit jej poté? A jestli se hlásím k surrealismu? Tož to vůbec nevím."

Současná tvorba Jaroslava Malíka je, řekla bych, velmi ustálená, ujasněná a systematická. Každý cyklus fotografií je vždy pečlivě a důmyslně promyšlen, vzniká na základě konkrétní koncepce a také je tak prezentován. Některé soubory vznikají jednorázově – jsou uzavřené po určité době práce, některé jsou otevřené času i prostoru a Jaroslav Malík na nich pracuje dlouhodobě. Charakteristické jsou filozoficky zavánějící názvy (Lidé pravděpodobní, Matička Ostrava, město měst a podobně), jedná se vždy o černobílé zvětšeniny, případně tónované do hněda. Některé cykly jsou úzce spjaty s konkrétním místem – Ostrava, s konkrétními lidmi – ostravští umělci, určené do konkrétního prostoru – Lidé pravděpodobní – Galerie Fiducia. Fotografie jsou často doplněny jakýmsi "bonusem", třeba občanskými průkazy aktérů pod fotografiemi, šablonami, které sloužily při vytvoření a podobně, autor například při vernisáži výstavy Lidé pravděpodobní své "modely" obdaroval předměty, které k nim na fotografiích dosadil .

Jaroslav Malík je neoblomným vyznavačem tradičních, klasických fotografických postupů. Vzhledem k tomu, že se při hledání podkladů pro svou tvorbu orientuje zejména na předměty a předlohy "prověřené časem", archaické, zašlé, až fosilní, považuje klasickou fotografickou techniku za samozřejmost. Přestože už se stal také majitelem digitálního fotopřístroje, při tvorbě je velmi věrný a díky tomu, že jeho fotografie z maximálních formátů negativu prošly autenticky vývojkou a ustalovačem, jejich atmosféra se umocňuje, hloubka se zvětšuje a dýchá z nich opravdu něco neotřesitelně vzdáleně-blízkého.

Tvorba fotografií je pro Jaroslava Malíka na jednu stranu určitě hrou, pokoušením, zábavou, na druhou stranu nemůžeme přehlédnout fakt, že se ve své práci snaží většinou na něco reagovat, apelovat, dává podněty k zamyšlení a někdy až jízlivě připomínat nepříjemné, leč pravdivé. Loví perličky, které jsou schované na dně propasti času a dokáží rozvibrovat naši mysl, protože nic naplat, historie a minulost jsou naší součástí, ze které vycházíme, která na

nás ponechává své stopy. V dnešní době možná myslíme moc dopředu a nedokážeme si považovat kořenů, tradičních hodnot, jsme trendy a minulost nás obtěžuje, zdržuje. Proto je přínosným faktem, že existují lidé s tak silným vztahem ke "starému světu", možná tak nebude zapomenut.

Pokud mám zmiňovat autentické pocity z fotografií, musím uznat, že počáteční ze stěžejních

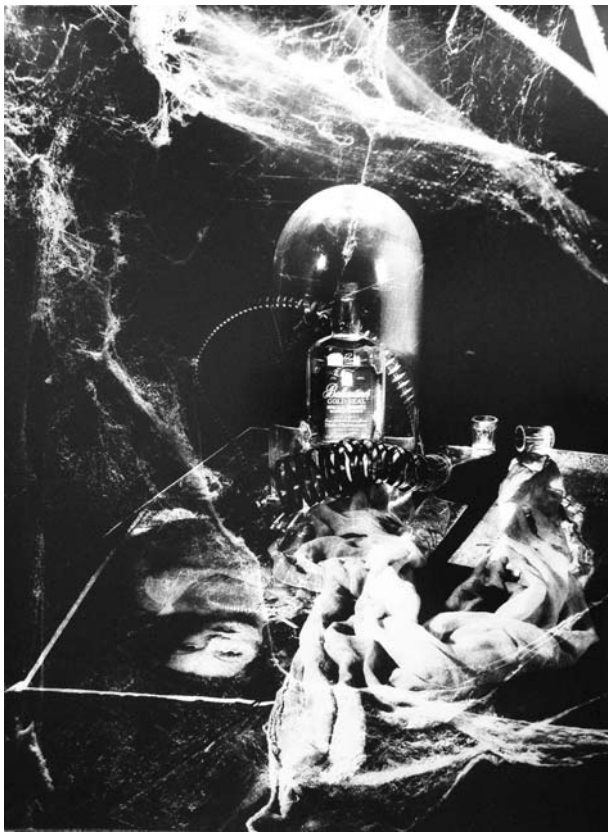

fotografických souborů (Moje malá próza Róza, Motivy téměř zádušní) na mě působí dost depresivně, ponuře, zoufale nostalgicky, neutěšeně, až pateticky. Jakoby autor jen těžko hledal pozitivní náhled, východisko, jakoby nechtěl nebo nemohl předat dobrou zprávu. Kompozice však působí veskrze promyšleně a vizuálně naprosto vyrovnaně. Určitý posun a přerod v přístupu nacházím až u cyklů Lidé pravděpodobní a Matička Ostrava, město měst. Nesporně se do Malíkovy tvorby vkládá sarkastický humor, nadsázka, parodie, uvolněnost, méně naléhavosti.

„Fotografií se bavím, hraju si. To co dělám je ventilace toho co mne napadá. Témata nevyhledávám. Přicházejí sami, intuitivně, bez násilí. Spíš je odháním. K tomu co dělám přistupuji jako k něčemu co se musí prožít, uvážit, vymyslet, odmakat…"

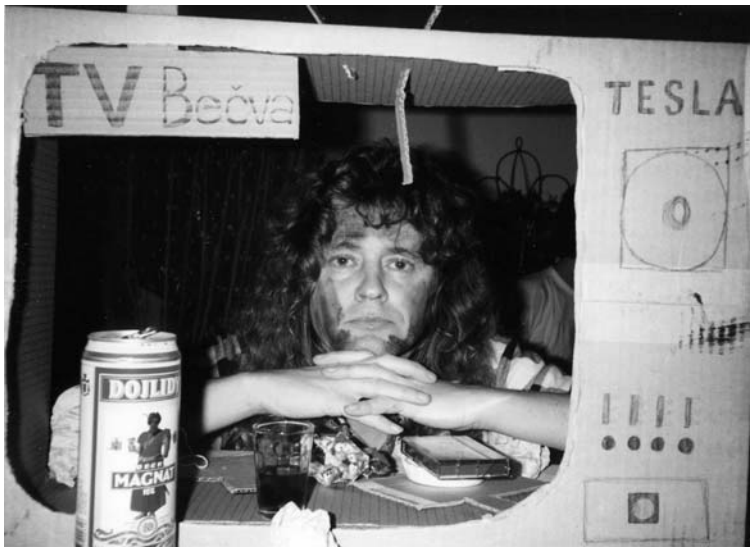

„Každý umělec potřebuje k tomu, aby začal pracovat na novém díle, určitý podnět.
U mě to jsou zpravidla dluhy.“ (Federico Fellini)

SBĚR – MONTÁŽE – KOLÁŽE

Archaické velkoformátové fotopřístroje, litry alkálií, stohy fotopapírů a nespočet chemických přísad, archiv tisíců negativů a především rozličných rekvizit a předmětů. Toto vybavení už dnes využije málokterý fotograf. Jsou to běžné pomůcky k tvoření Jaroslava Malíka. V tom možná hledejme jeho výjimečnost. Přes dnešní digitalizovaný svět, je ve všech směrech věrný klasickým fotografickým postupům a hodnotám.

„Je to všechno velmi zdlouhavé, což mi vyhovuje abych se s tím sžil, uvěřil tomu a dovedl si to obhájit. Především sám před sebou. Dvacet osm fotek dělám pečlivě a usilovně třeba dva roky."

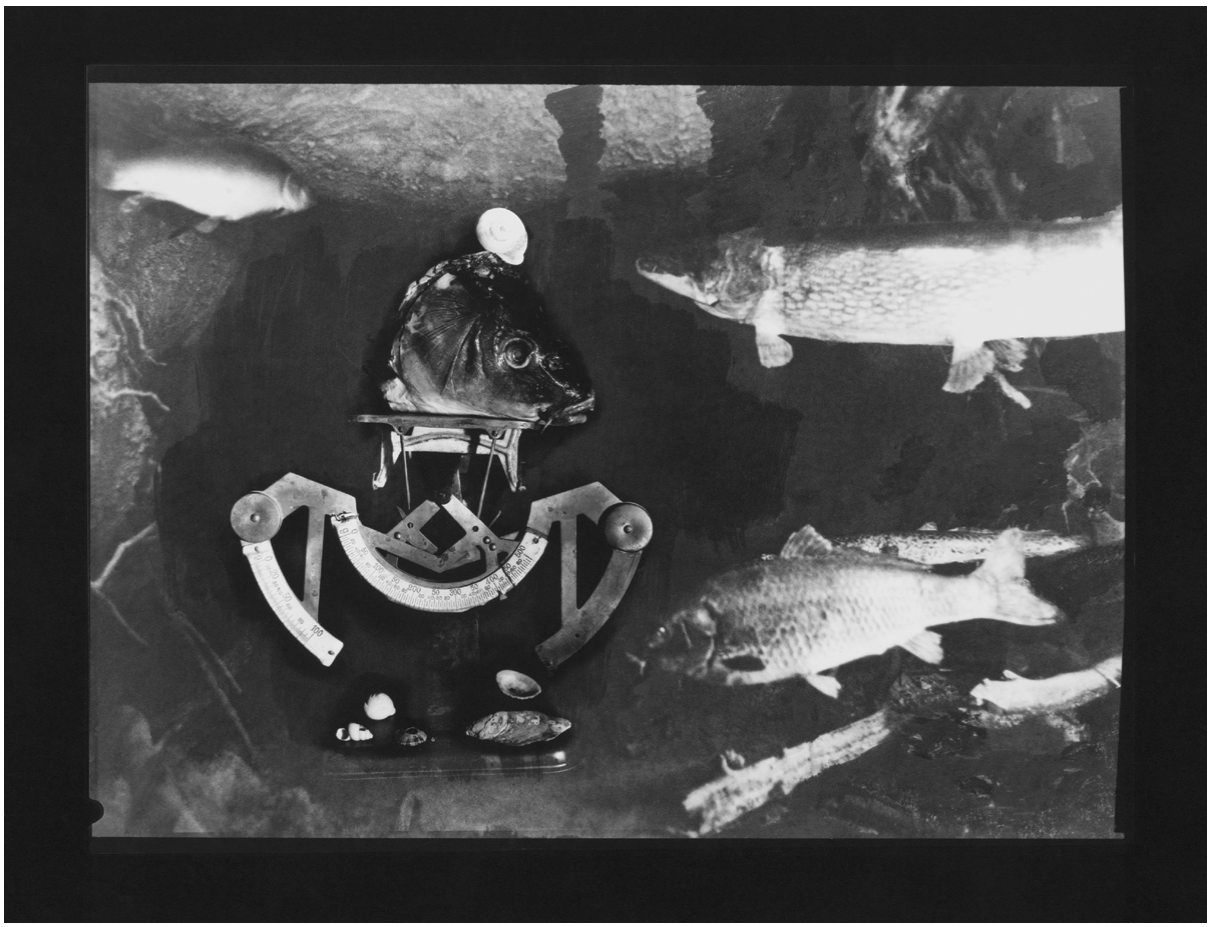

FOTOMONTÁŽ je tvořena specifickým použitím techniky fotografických obrazů. Technicky by mohla být nazvána fotokoláží. Slovo koláž totiž ve francouzštině znamená lepení a používalo se především pro montáž sekvencí, jak je tomu u filmu. Klasická fotomontáž, jak ji můžeme pozorovat u fotografií Jaroslava Malíka, představuje dva fotografické obrazy exponované v různý čas na tentýž fotocitlivý materiál. Jinými slovy jde o sloučení dvou nezávislých obrazů tak, aby na výsledné zvětšenině působily jako jednolitý snímek a nikoliv kompilát - fotomontáž.
Jako první přišli s nápadem fotomontáže dadaisté, kteří prosazovali utváření nových forem umění skrze fotografii a jako první tvořili fotomontáže již kolem roku 1919. Můžeme tedy vydedukovat, že myšlenka fotomontáže nevznikla z iniciativy jednoho člověka.
Jedním ze základních uplatnění fotomontáže je sendvičová technika. Jde o dílčí kopírování či zvětšování dvou a více negativů položených na sebe. Exponují se najednou, stejným expozičním časem.

KOLÁŽ je jednou z nejpozoruhodnějších a také nejtypičtějších uměleckých technik, která se objevila na umělecké scéně 20. století. Umožňuje rychleji, bezprostředněji a také přesněji najít souvislosti mezi některými výtvarnými, literárními i filozofickými prvky, pro jejichž vyjádření by se těžko hledal vhodnější způsob. Je to dá se říci nejméně pracný a nejvíce přesvědčivý způsob, jak spojit nespojitelné a změnit přirozenou realitu do nového významu. Pojem "koláž" se přenesl do dalších oborů, v nichž se užívá sestřihu a spojení různých částí do nového celku, mluví se o koláži v hudbě, literatuře, filmu. Fotokoláž už má svou historii, i když novodobou, právě tak jako aplikace koláže ve videoartu, reklamě, knižní grafice a dalších formách užité tvorby. Za objevitele koláže je považován Max Ernst.
V některých případech se může technika koláže přetransformovat do banality, nebo až za hranice umělecké tvorby, kde se stává strategickou kořistí diletantů, neboť se tato technika zdá být snadná a efektní.

VÍCENÁSOBNÁ EXPOZICE vytvoří jediný snímek z několika po sobě jdoucích záběrů - umožňuje pořídit na jedno políčko filmu více snímků. Touto metodou se dají jednoduše a efektivně vytvořit výtvarně zajímavé scény překrývajících se obrazů přímo na negativní materiál.

ZESLABOVÁNÍ je velmi výhodná a praktická chemická procedura. Používá se v případě, je-li hustota fotografického obrazu větší, než je žádoucí. Výsledný obraz můžeme použitím chemikálie zeslabit, čili zesvětlit. Nejznámějším prostředkem pro zeslabování je Farmerův zeslabovač. Ten funguje tak, že se červenou krevní solí vybělí potřebná část stříbra, tvořícího obraz a vzniklá sloučenina se rozpustí thiosíranem sodným.

SBĚR je činnost, při které jsou určité věci nebo skupiny věcí vyhledávány, získávány a řazeny jednou dotyčnou osobou – sběratelem.

Chceme-li alespoň nahlédnout pod povrch tvoření a vidění Jaroslava Malíka, pokud je to vůbec možné, je dobré znát základní charakteristiku těchto pojmů, kterých hojně využívá. Každopádně můžeme proces jeho tvoření nazvat cestou. Kdyby už nic jiného, velmi oceňuji fakt, že nám tímto svým pracným způsobem Malík připomíná archaické sousloví o tom, že cesta je cíl. V dnešní uspěchané době továren na zázraky může být právě on stéblem pro tonoucí v tom smyslu, že si při své zdlouhavé práci musí najít ke svému dílu vztah, musí k němu najít klíč, což se v dnešní rychlé době příliš nenosí. Vzhledem k tomu, že své

fotografické cykly tvoří povětšinou několik let, mimo jiné strávených v ateliéru a fotokomoře, nemůžeme jej rozhodně považovat za člověka liknavého a dychtivého výsledků. Proces tvoření je tady stěžejním a pokud nechceme propadnout uměleckému gamblerství, lpěme právě na "cestovatelství" a na tom, že všechno má svůj čas.

Jaroslav Malík pořizuje své snímky na archaické velkoformátové fotopřístroje do formátu 30x40. „Ten dokonce kdysi jezdil na kolejničkách a doma mi udělal díry do podlahy, nechal jsem je osoustružit."
Menší formát negativu než 18x24 považuje za mikrofilm. Na dílčí fragmenty výsledných fotografií používá středoformátový nebo kinofilmový, případně digitální fotoaparát. Techniky jsou různé, ke své potřebě si je domýšlí, modifikuje, obměňuje. Hotové fotografie, které prošly mnoha procedurami, jsou většinou symbiózou několika desítek i stovek rozličných "přísad", které Jaroslav Malík spojuje opticko-chemickou cestou. Sendvičová technika, prolínání, vícenásobná expozice, odstraňování - vymazávání jednotlivých částí negativu Farmerovým zeslabovačem a doexponování na uvolněnou část negativu, zeslabování , tónování... u těchto technik bychom asi Jaroslava Malíka přistihli nejčastěji. Negativy, které pořídil během svého fotografického působení ukládá do složek a později je využívá jako suroviny k nové kompozici, třeba s úplně jiným významem. Tento archiv čítá tisíce negativů a najdou se zde třeba struktury, vlasy, vousy, vodní hladiny, mraky, hřbitovy, tváře... Slouží jako knihovna, ze které si vybírá, co v danou chvíli potřebuje. Fotografuje také již zvětšené snímky a přidává k nim kulisy z jiné reality, vyzkoušel také práci s videozáznamem. S určitostí můžeme říci, že Malíkova tvorba je opravdu úzce spojena s prací lovce, sběrače a tvořiče nové reality, mnohdy velmi záhadné a mystifikující. Každopádně je jeho tvorba propojena s každodenním životem, kdy vyhledává, půjčuje si, tvoří a shromažďuje nové objekty zájmů svých fotografií.

„Jsem poněkud konzervativnější ve všem. Nic neopouštím, nic nevyhazuji, jsem vetešník a fetišista. Se vším se těžce loučím. Jsem obklopen a zavalen doma i v hlavě vším, na co uvyknu. Fotomontáž je pro mne prostředkem, formou konečného obsahu mé práce. Ale taky zábavou. Je dostatečně složitá, zdlouhavá a komplikovaná, abych si vyhrál. Ta cesta to je hledání, spočinutí, klid i napětí, meditace. A hlavně čas na prožitek. Rád cítím vůni vývojek, držím v ruce negativ a čučím, s lahváčem a špekem, na převrácený obraz matnice stoletých a stokilových velkoformátových přístrojů, které byli zajisté už tenkrát vyrobeny, taky tak

trochu, pro mne. Fotografie ve srovnáním s malbou, sochou, literaturou a ostatními druhy sdělení je velmi mladá. Stále v plenkách. A mýlí se ten, kdo tvrdí, že je vyčerpaná a je třeba výpůjček odjinud. Sám se tak zbavuje možnosti nových objevů."

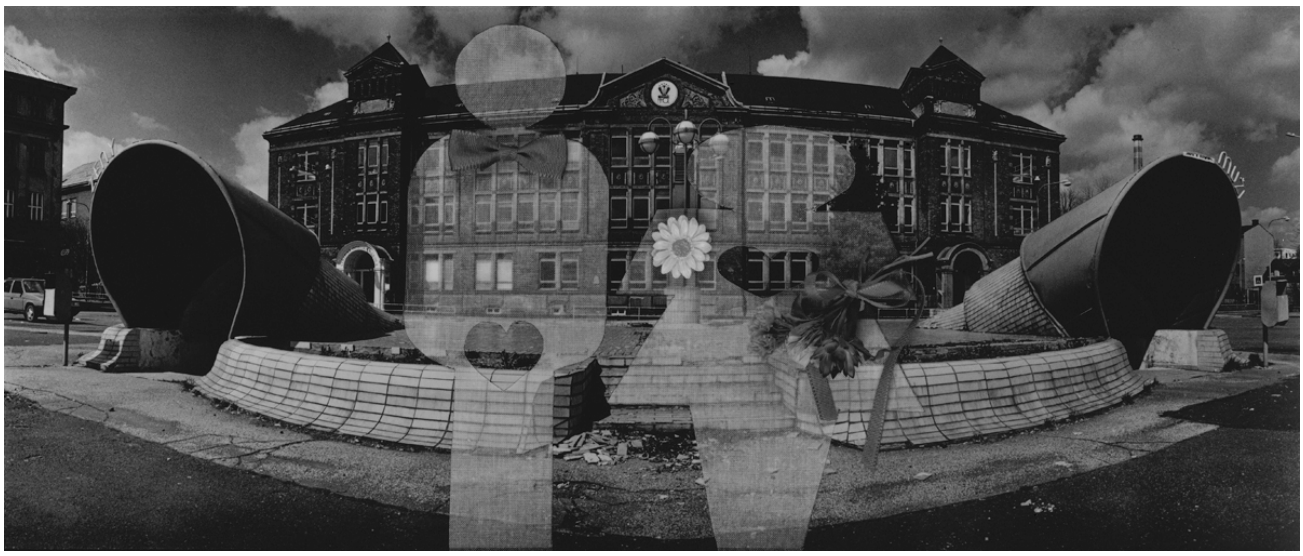

„Ti, kdo jsou zdánlivě poslední, jsou u mne ti první."

(Bohumil Hrabal)

CYKLY

Chápeme-li slovo cyklus jako uzavřený kruh, který obsahuje ucelené součásti, dávající jakýsi smysl – ve významu výtvarné nebo fotografické práce, tak tímto způsobem začal Jaroslav Malík pracovat až v pokročilejším věku – Moje malá próza Róza vznikla jako diplomová práce na Institutu tvůrčí fotografie. Autorovi bylo už kolem čtyřiceti let. Tento soubor byl vyvrcholením dlouhodobě nastřádané práce, která se najednou zrcadlila v jediném celku, který působí velmi kompaktně a vyspěle. Od té doby Jaroslav Malík zřejmě začal přemýšlet o koncepcích a tématech své práce a konkrétně zpracovávat materiál pro tento jednomyslný projekt. Vznikly další autorsky silné, technicky promyšlené a výtvarně působivé cykly, které většinou slouží také k zamyšlení a bádání, ne jen jako potěcha pro oko, spíš naopak. Nahlédněme jednotlivě ke každému souboru

MOJE MALÁ PRÓZA RÓZA

Tento cyklus jedenadvaceti fotografií – kontaktních kopií - byl, jak už jsem předeslala, prvním a stěžejním dílem, které nastalo po dlouhodobějším hledání mezi styly, žánry a spojilo se jednotnou fotografickou technikou a tématem v astrální, surreálné a svérázné zátiší. Po shlédnutí těchto fotografií je ale více než jisté, že zátiší je pro Jaroslava Malíka pouze prostředkem, formou, vykrajovátkem pro svou vlastní sebereflexi, vědomí, nevědomí i svědomí. Je to možnost, jak prostřednictvím v podstatě pomíjivé hodnoty – uměním – vklínit a obtisknout sám sebe do nějaké formy. Protože samotným se nám se sebou těžce žije, těžce bojuje. A co jiného, než umění je pro subjektivní reflexi stvořeno..

Jaroslav Malík tvrdí, že žádná fotografie nebyla, není a nikdy nebude hotova, s odstupem času se k různým z nich vrací a opět je předělává, jelikož se stále mění věci, lidé, vztahy i on, takže počet je zřejmě přibližný, asi jako u většiny souborů. U tohoto cyklu autor pokračoval tónovanou verzí fotografií.

Tento soubor se dá jistě také chápat jako návrat nebo připomínka starých časů, zapomenutých osudů lidí i věcí, míst. Projevuje se autorovo staromilství a cit pro zachovávání starých vůní, struktur i prožitků, kterým se prostřednictvím fotografií snaží vdechnout život. Minulé časy, prostory a životy jej evidentně fascinují a tím pádem přitahují. Své práce představuje jako "pozůstatky snů", neboli stav, když se probudíte, nevíte, co se vám zdálo, ale zůstává ve vás neurčitý pocit, atmosféra, nálada. Dalo by se říci, že Moje Malá próza Róza charakterizuje celou tvorbu Jaroslava Malíka, která samosebou prochází vývojem a některé z následujících souborů možná kvalitou tento prvotní počin převyšují.

„Zaprášený ateliér, matnice 30x40. Strkám do huby lahváč, koušu do špeku a čučím na obrázek vzhůru nohama – tedy na té matnici. Hodinku, dvě exponuji, někdy půl dne. Zátiší je pro mne nekonečné plynutí času. Lidé, události a věci přicházejí, prolínají se a míjejí, zanikají a zůstávají. Zátiší jsou pro mne staré věci a jejich osudy. Rozbité dřevěné hodiny, zašlý ciferník. Kovové, skleněné, keramické střepy. Zažloutlé fotografie z Rakouska Uherska. Krejčovská pana sežraná od molů, archaické žehličky, svítilny, kalamáře, rámy obrazů, fosilie zvířat, úklid hřbitova po dušičkách. Fragmenty věcí dávno používaných, potom odložených, vyhozených, někde zapomenutých. Já ty věci koupil, dostal, ukradnul či našel na půdě, ve sklepě, na smetišti, v bazaru. Fascinuje mne veteš a haraburdí. Svou minulostí a osudem. Já je znovu ožívám. Zátiší je pro mne únikem od chaosu a zmatku lidského utíkání, hledáním řádu v neřádu postmoderní doby a snad nalezením toho pověstného pevného bodu ve vesmíru. Je mi úlevou a štítem proti hlouposti, panenkám Barbie, stupidním opozičním smlouvám či nekonečným televizním seriálům. A taky zábavou a poněkud blbě znějícímu – vlastní sebereflexí." Takto hodnotí svou tvůrčí práci Jaroslav Malík.

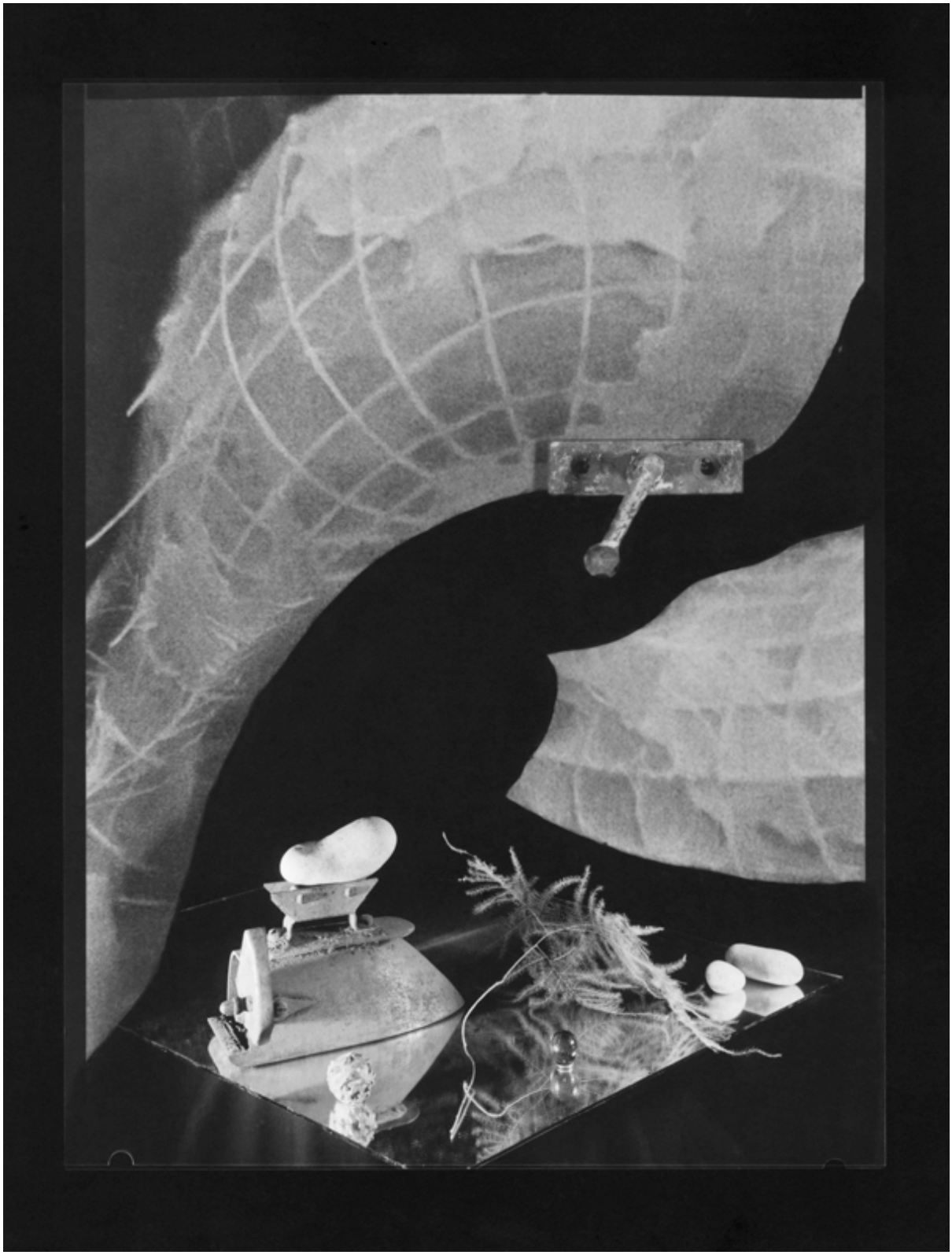

MOJE MALÁ PRÓZA RÓZA V INDII

Malíkova malá próza Róza se na konci 90. let zázračné přesunula do orientální Indie.

Další významný cyklus, který vychází z toho předchozího a posunuje jej, jak geograficky, tak obsahově, má název Moje malá próza Róza v Indii. Základ pro tento opět nekonečný fotografický soubor Jaroslav Malík pořídil na podzim roku 1999 právě tam. Indii navštívil s výtvarnou skupinou Milan - kterou vytvořil se spolužáky z ITF, v rámci uvedení společného projektu „Můj prostor" na české ambasádě v Bombeji, kam společně s ním odjeli i jeho pedagogové z ITF (např. Vojtěch Bartek a Miro Myška). Záměr tohoto cestování byl pro Jaroslava Malíka samozřejmě fotografovat. Pod silným dojmem z nové a neznámé kultury, tradicí, stylu života i gigantického umění však toto rozhodnutí částečně vzalo za své. Přesto si přivezl dostatečně výživný podklad pro fotografický soubor. Tvorba cyklu po této cestě trvala dva roky a byla v ní samozřejmě obsažena pilná práce ve fotoateliéru klasickou velkoformátovou fotomontáží. Výsledný soubor prozatím čítá patnáct černobílých fotografií, které obsahují jakýsi náznak, symbol, vodítko k dávné historii lidstva především

prostřednictvím východní architektury a sochařství. Do částí architektonických komplexů jsou vměstnávány neurčité i konkrétní předměty, které odvrací původní význam – ošatka, valcha, pružiny, starodávná klika a podobně jsou konfrontovány s mumifikovanými těly zvířat. Staví tak vedle sebe život minulý a současný, asijský a evropský, exotický a všední. Součástí prezentace hotového cyklu byla také realizace závěsné několikametrové zvětšeniny, která je spolu postupně instalována ve vhodných interiérech, např. kostele sv. Václava v Opavě, v divadle Husa na provázku v Brně, na zámku v Moravské Třebové, ve fakultní nemocnici v Ostravě.

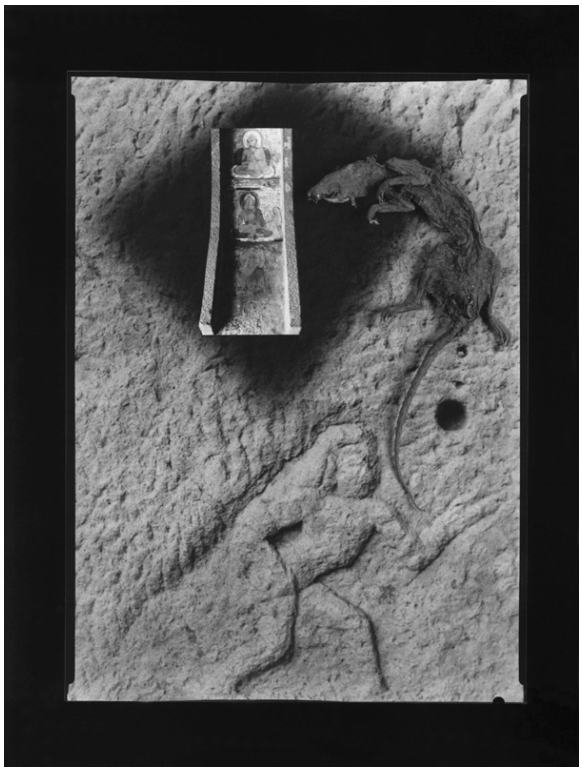

Fotografie jsou hravé a přesto vážné. Opět oscilujeme mezi až barokní a přeplněnou krásou kompozice a absurdní "příšerností" jednotlivých prvků i celkového vyznění. Z tohoto cyklu mám pocit, že je na rozdíl od Malé prózy Rózy dost odosobnělý a sterilnější. Původní prózu Rózu můžeme brát jako niternou výpověď Jaroslava Malíka, samotnou Rózu jako jeho duši, jeho múzu, jeho personifikaci.

Moje malá próza Róza v Indii už mi přijde být rozmělňováním a pitváním tohoto tématu do oku libé podoby, ovšem méně vypovídající, méně subjektivní. Technicky je tento soubor slabší než předchozí, jelikož autor vkládá kinofilmový negativ do velkoformátu, snímky jsou pořízeny Olympusem mju. Poměr tématické složky a technické kvality není příliš šťastný

Pozitivně však působí společný jmenovatel snímků – asijské prvky, které fotografie působivě spojují a nabádá nás k tomu, vnímat celek. Samotná "montovaná zátiší" jsou pro náročného diváka.

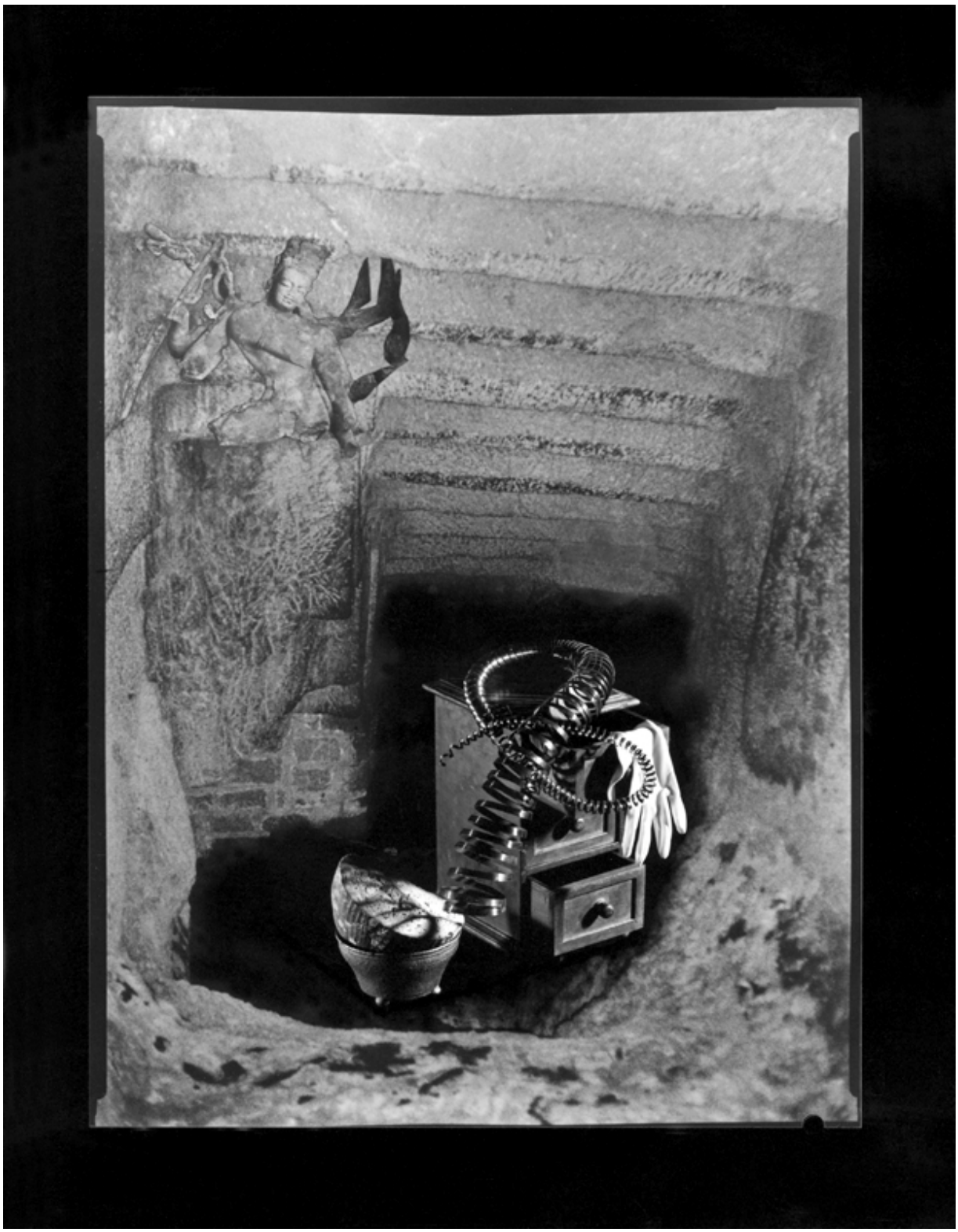

„V Paříži nám ujelo letadlo do Bombeje. V letištní hale jsme měli nárok na občerstvení. Narvali jsme si na tácky, co sme unesli. U pokladny nám všechno sebrali a nechali každýmu plechovku coly. Nenažraní Češi. Jednou sem vylezl z auta a vrazil do vesnice a všechno a všechny tam fotil. Pochopitelně pod podmínkou, že jsem každýmu slíbil docela tvrdě a nekompromisně vyžadovaný bakšiš. No a při návratu, asi 100 metrů od auta, když už za mnou táhla celá vesnice jsem vzal nohy na ramena a vrazil do auta. Nedostali nic. Příště... Možná to tak nějak popisují přímí účastníci. Taky jsem fotil před jedním skalním chrámem frontu na lístky směrem od pokladny. Docela dlouhou. Pak jsem si všiml, že na mně všichni civí a zamával jsem. Ruku zvedli úplně všichni v té řadě a já to znovu vyfotil. U nás bych byl vzduch. Cítil jsem se coby exot. No, oni jsou hodně malí, tmaví, ostříhaní..."

Jaroslav Malík je asi 185 cm vysoký a nosí bujnou hřívu do půli pasu a po Indii se pohyboval se stále zdviženýma rukama a úsměvem na rtech, což je pro tmavé Indy malého vzrůstu opravdu nadmíru exotické.

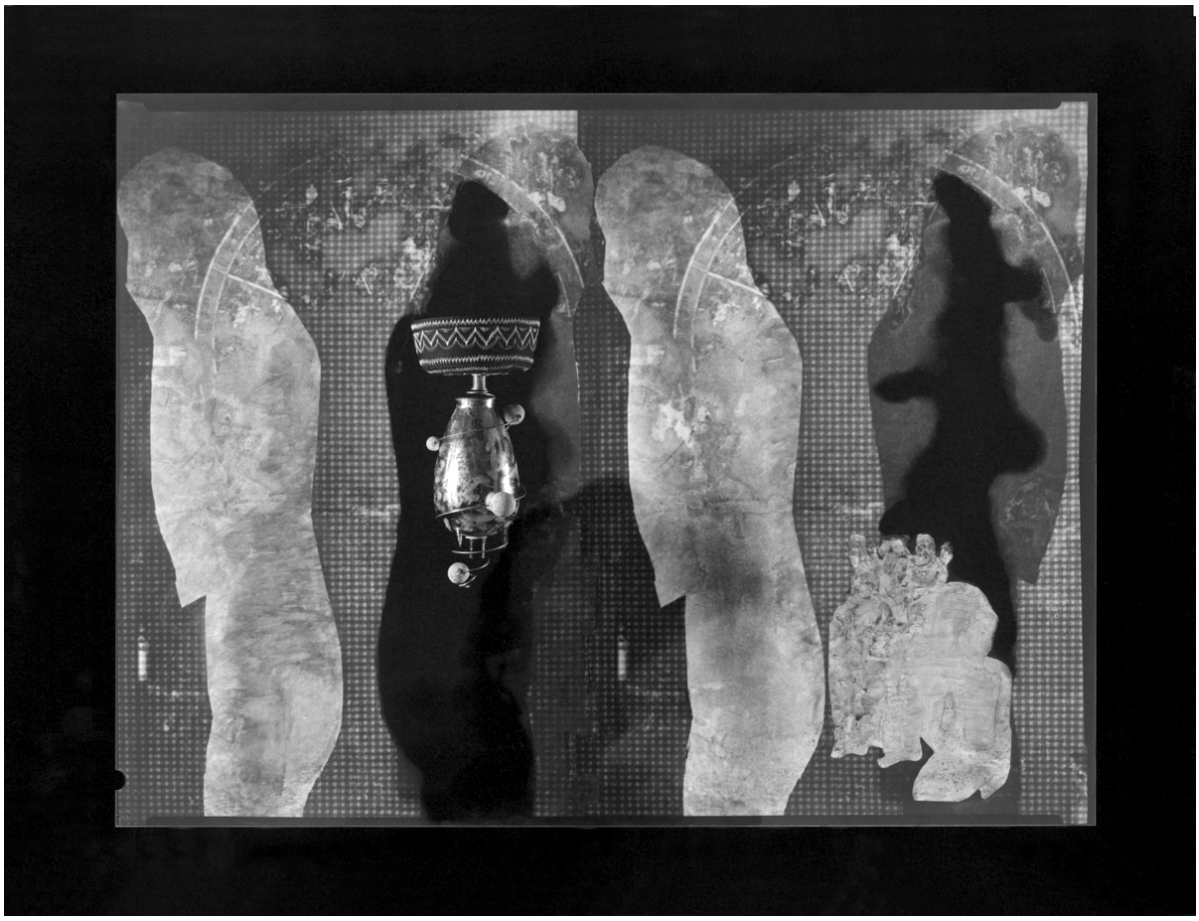

MOTIVY TÉMĚŘ ZÁDUŠNÍ

V následující skupině fotografií Jaroslav Malík opustil prózu Rózu a nechal se strhnout do ponuré hladiny autentického vidění. Motivy téměř zádušní. Dvanáct fotografií, opět montovaných velkých formátů, se neúprosně vzdalují od zátiší k neidentifikovatelnému

žánru, který bych jednoduše nazvala abstraktní fotografií. Autor u velké většiny snímků z tohoto cyklu vychází z minimalistického pojetí plochy a upouští od konkrétních a přeostřených artefaktů, pojednává snímky plošně, zakrývá je strukturami a reliéfy, odstraňuje 3D prostor.

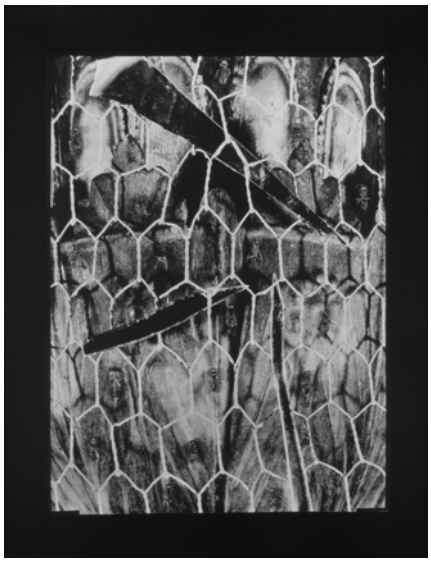

Tato část fotografií působí velmi uceleně, jednotně a promyšleně, můžeme je vnímat také jako obrazy díky jejich výraznému výtvarnému pojetí. Vymykají se mi z tohoto záměru dvě fotografie, které jsou podle starého systému tvořeny konkrétními detailními předměty, někdy až trochu násilně vrženými do již žijícího prostoru. Na tomto souboru hodnotím právě tu nezávislost na realitě, na konkrétnosti, mám dojem, že Jaroslav Malík tady přestává tak důsledně lpět na věcech, předmětech, památkách. Oprošťuje se od závislosti většiny fotografů na reálných podmínkách a reálné podobě věcí a transformuje materiál do své fantaskní podoby. Motivy téměř zádušní vznikaly různými kombinacemi negativů z archívu, které autor fotil hekticky, živelně a bez jakéhokoli úmyslu z nich někdy udělat cyklus, celé roky. Krajina, nalezené zátiší,

půdy, sklepy, hřbitovy... Je to nejspíš jediný cyklus, pro který nebyly pořizovány záběry záměrně. Můžeme jej nazvat instinktivní mozaikou. Motivy jsou opravdu velmi ponuré, až hororové, žádné pozitivní sdělení, nebo alespoň záblesk nehledejme. Už název sám nabádá k zamyšlení, co bude až...

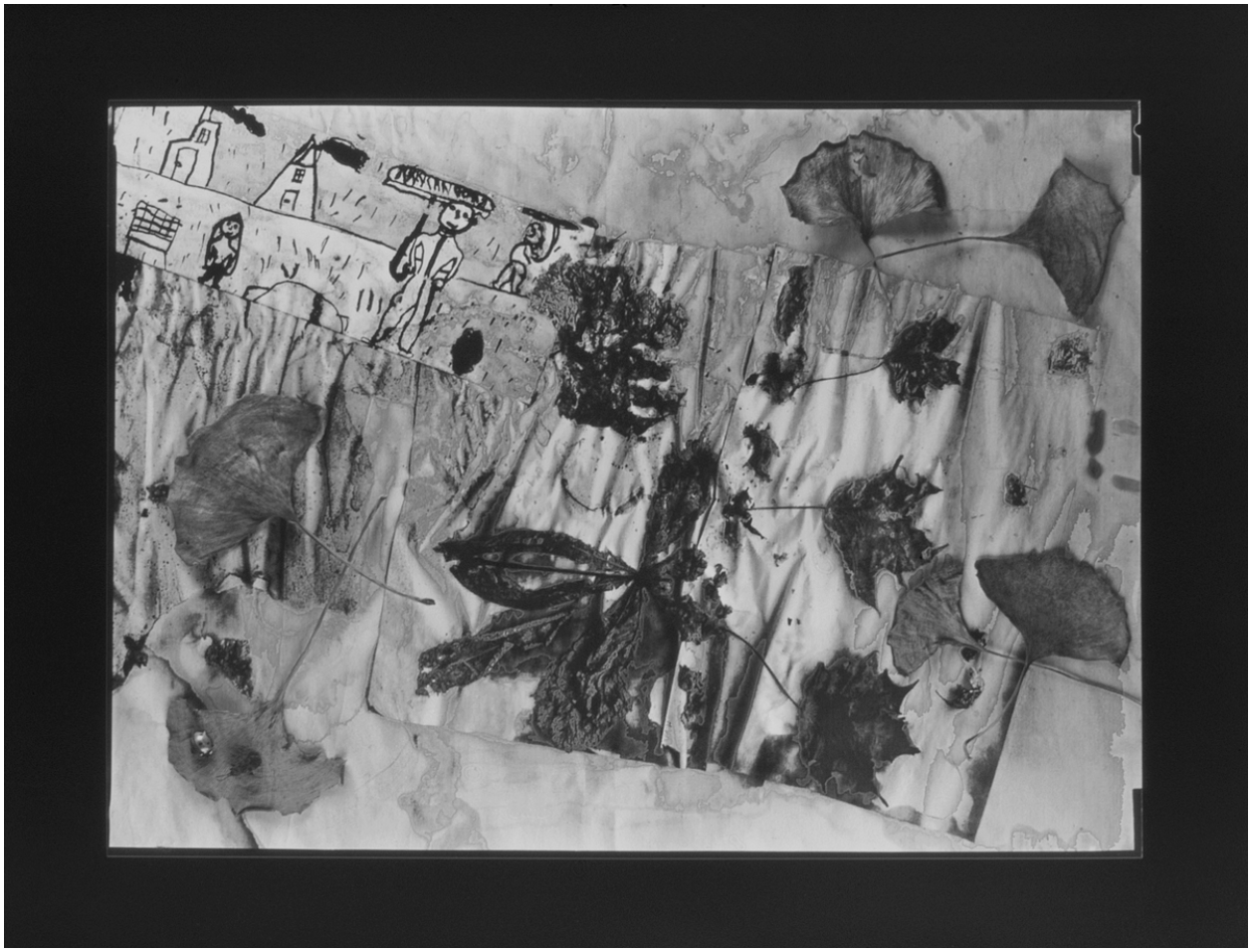

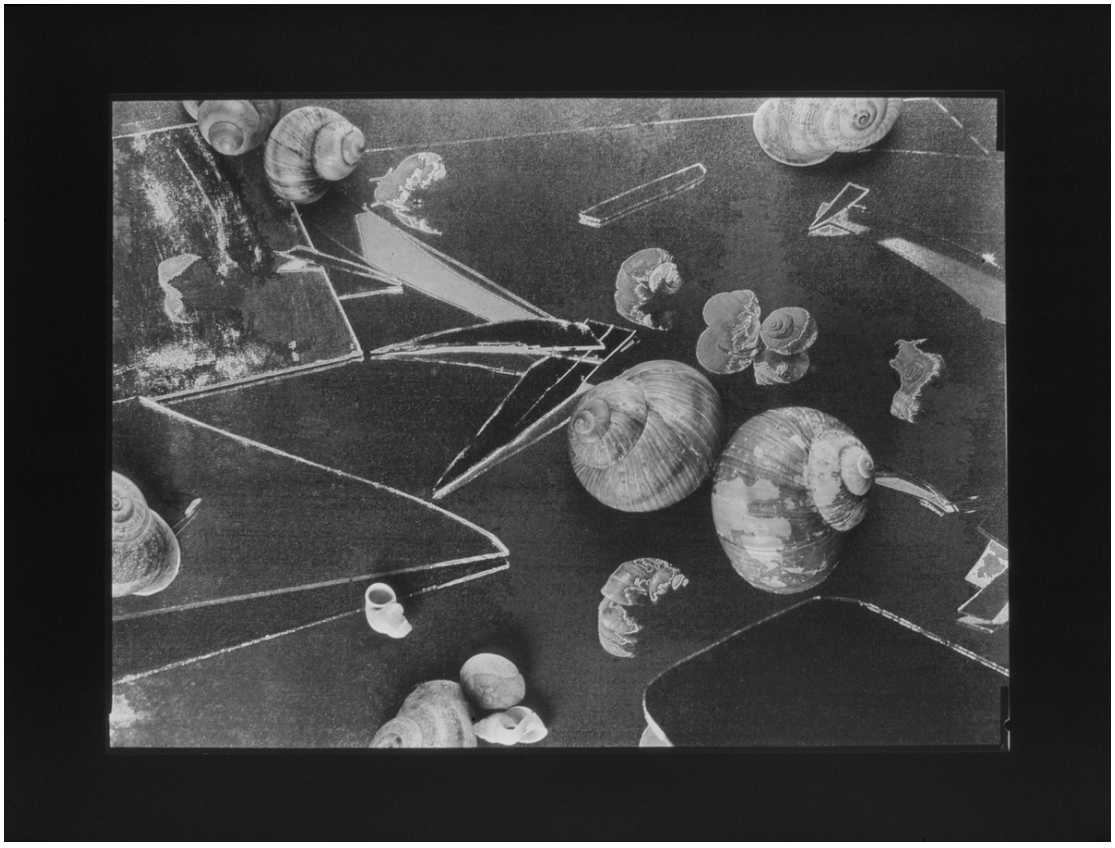

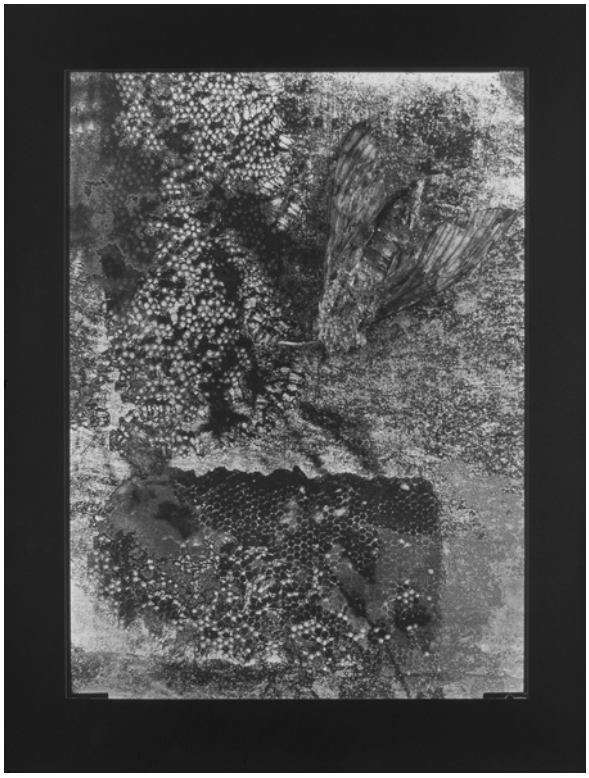

„Ty fotky byly foceny samy pro sebe a mají či měly svůj vlastní život a obsah. Ale já to musím samosebou všechno sprznit jako všechno. Možná že ty původní fotky jsou někdy lepší než ty předělaný. Kdo ví."

PRVNÍ MALÁ VÝSTAVA VELKÝCH POŠTOVNÍCH ZNÁMEK

Tento cyklus fotografií o životě výjevů na poštovních známkách vznikl v roce 2003-2004. Na rozdíl od předchozích se v něm dočkáme vysokého nadhledu, sarkasmu, ironie, posměchu, humorné pitoresknosti i zvednutého prstu. První malou výstavu velkých poštovních známek bych řadila mezi konceptuálnější soubory s velkou porcí hravosti. Ofocené staré poštovní známky s různými, povětšinou vážnými výjevy, jsou vtipně, důmyslně a podnětně doplňovány o nepatřičné rekvizity, které mění a shazují původní význam tak, že má výsledná upravená známka naprosto jiné vyznění. Říšský protektor Reinhard Heydrich omámen kvítím, oštěpař, atakován cizími oštěpy či hlava Jaroslava Malíka mezi významným prezidentstvem dělají

z vážných záležitostí frašku. Staré časy nejsou glorifikovány, jak se většinou u fotografií Jaroslava Malíka děje, ale je poukazováno na absurditu tehdejších poměrů. Můžeme se ujistit v tom, že se nic nesmí brát přehnaně vážně. Proměny známek jsou zábavnou tajenkou v křížovce a kdo chce, může hledat podtext a sdělení. Opět zde prosakují prvky postmoderny a surrealismu a zajímavostí je, že některé známky jsou barevné, jiné černobílé, další tónované... Na tomto souboru šestnácti fotografií oceňuji velkou lehkost a čistotu, oproti předchozím souborům. Cyklus působí svěže a vyrovnaně, nevyzařuje z něj patos a letargie nad starými časy, přestože sbírka poštovních známek je v dnešní době jistě věcí archaicky zavánějící. Nehledě na to, že za pár let možná poštovní známky nebudou vůbec potřeba, zaniknou a tento fotografický soubor může posloužit jako edukativní pomůcka...:-)

ΔΡΧ
1000
Ο ΚΟΛΟΣΣΟΣ ΤΗΣ ΡΟΔΟΥ
ΕΛΛΑΣ

ΔΡΧ
1000
Ο ΚΟΛΟΣΣΟΣ ΤΗΣ ΡΟΔΟΥ
ΕΛΛΑΣ

60h
ČESKOSLOVENSKO

MĚSÍC ČESKOSLOVENSKO-SOVĚTSKÉHO PŘÁTELSTVÍ 1953
LOMONOSOVA UNIVERSITA
V MOSKVĚ
60h
ČESKOSLOVENSKO

„Prvotní impuls ke vzniku tohoto souboru lze najít v mém dětství, při vzpomínce na legendární sbírku známek mého otce, která jednou měla být mým dědictvím a kterou jsem podivným řízením osudu nikdy nespatřil. Tehdy, již dávno, jsem nic netušíc co z toho jednou vzejde vytvořil sbírku novou.

Vzpomínky na něco, co jsem nikdy neuviděl postupně dozrály v impuls, který vyústil do konečné formy „velkých poštovních známek" a na rozdíl od svého otce Vám dovolím je shlédnout."

LIDÉ PRAVDĚPODOBNÍ

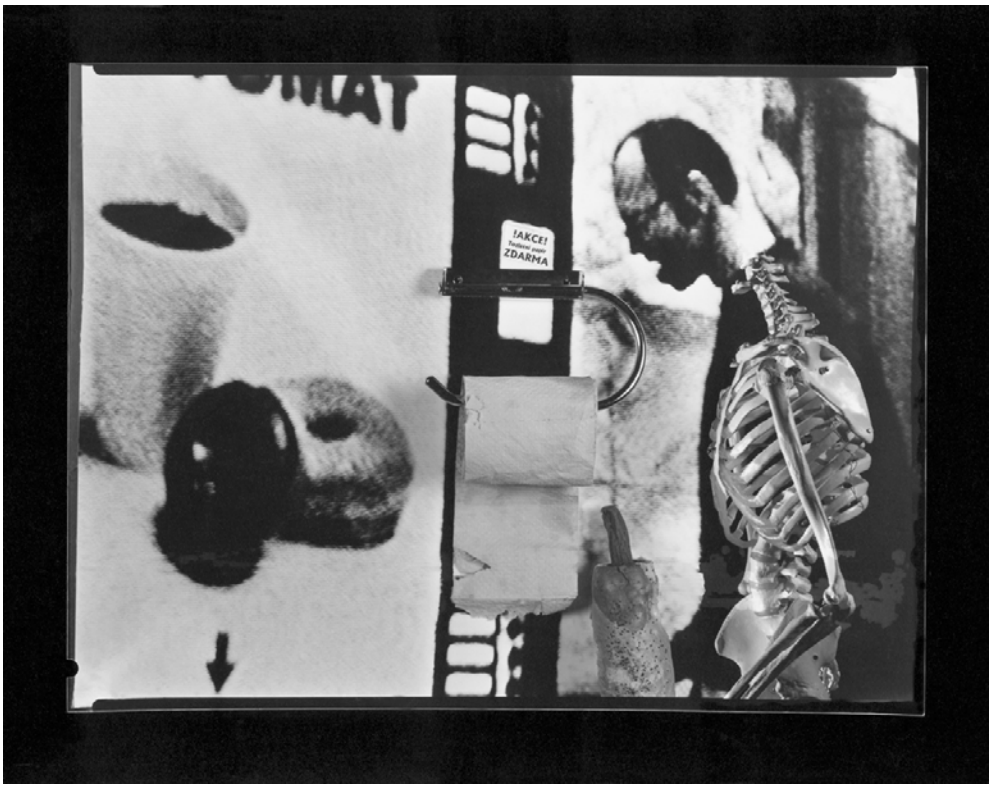

Cyklus Lidé pravděpodobní se tematicky naprosto vzdálil prvotním souborům Jaroslava Malíka, které byly čistě "předmětné". Autor si poprvé vyzkoušel do svých montáží zakomponovat živé, až moc živé modely. Tatam jsou šerosvitná zátiší barokního typu, nadchází čas pro pravděpodobné lidi.

Na vkus Jaroslava Malíka tento soubor zavání až příliš konceptuálně. Nic naplat, cyklus Lidé pravděpodobní je opravdu prací, která se podle mě nejvíce přibližuje dnešním trendům, metodám, technikám, nápadům. Jedná se o velmi subjektivní vidění a zobrazení lidí, pohybujících se kolem ostravské umělecké scény. Fotografové, malíři, konceptuální umělci, teoretikové, básníci. K jejich vystižení autor překvapivě použil videozáznam, který mu posloužil jako statická předloha, samosebou se neubránil je doplnit o své představy, rekvizity, doplnění. Každého z aktérů zachytil v nestřeženém okamžiku a podal jej divákům takového, jak jej může vidět jenom autor sám.

Oděvní výtvarnice Marcela Lysáčková pláče s černošskou kráskou korálové slzy, někdejší starosta Městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz Ing.Milan Adámek s pruhovaným motýlem a brýlemi značky Jack Daniels, malíř Aleš Hudeček ve vinném opojení, novinář Ivan Motýl jako zdatný fotbalový fanda, konceptualista Jiří Surůvka jde na šichtu, Petr Lysáček v podobě kostry spěchá na toaletu... Nečtěte bulvár, to vše a mnohé jiné se můžete dovědět z Malíkových netypických portrétů.

Využití videoprostoru považuji za zajímavý posun a nápad, zachycení ostravských bohémů takto neoficiální formou jsem také zatím nezaznamenala. Nutno dodat, že umělecké fotografie – samozřejmě velkoformátové montáže

doplňují občanské průkazy aktérů, které mají konfrontovat uniformitu, která je zapotřebí k byrokratickému zařazení a reálnou frivolnost a originalitu osobností. Tento cyklus byl jistě velmi důkladně připravován, vše vznikalo v jasném konceptu. Jaroslav Malík tímto svým výhradně ostravským počinem ukázal prostředí, kam se řadí, kam patří a jaký typ lidí jej zajímá. Můžeme rozhodně sledovat dávku nadsázky a humoru, jehož prizmatem zřejmě vidí ostravskou výtvarnou scénu, která je neobyčejně emotivní, rázovitá, syrová, někdy až přehnaně. Jen těžko se dá posoudit, zda se jedná o malý rybník, ve kterém se perou velcí kapři, či živelné moře, kde si klidně proplouvají tresky. Fotografie z tohoto souboru jsou úzce spjaty s Galerií Fiducia v Ostravě, pro kterou byly v podstatě vytvořeny. Velkolepou vernisáž Jaroslav Malík korunoval tím, že svým "modelům" věnoval rekvizity, které jim přiřknul na fotografiích. Hravá, leč svým způsobem opět tajemná kolekce.

„Vyšlapanou cestu s vyhlazenými dlažebními kostkami, Pavouk – Jáma – náboru – 761 – Fiducia – Sokolská - DU, jsem po příchodu do Ostravy nemohl minout, stejně jako ty, co ji šlapou. Popelář, Polášek, Smékal, Šigut, Žila, Balabán, Hudečci, Lysáček, Surůvka…

Abych o nich psal, maloval je či sochal nemá cenu. Neumím to. Abych je portrétoval v ateliéru, natolik je neznám. Nakonec volím obrazy obrazů. Slušná kupička videokazet s tisíckrát rozfázovaným obrazem ve stařičké černobílé Auroře, nabídne kouzlo toho jediného nestřeženého okamžiku. Polapený obraz si samosebou neodpustím, velkoformátovou fotomontáží, posunout k obrazu, tomu svému. Konečné zvětšeniny jsou na výstavě doplněny jmenovkami zúčastněných, ve formě občanského průkazu, který nechť divákovi poslouží ke konfrontaci družstevních podobizen, kde jsme přece všichni tak nehezcí, s těmi nově stylizovanými, kde jste už všichni zase tak pěkní. A název Lidé pravděpodobní? A víte, že ani nevím?"

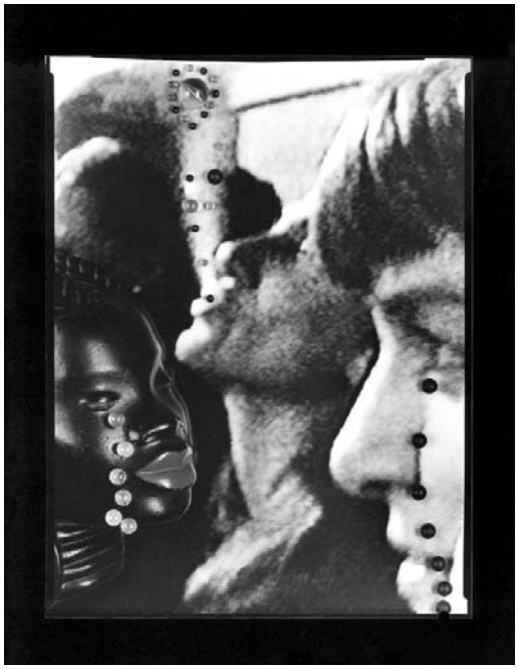

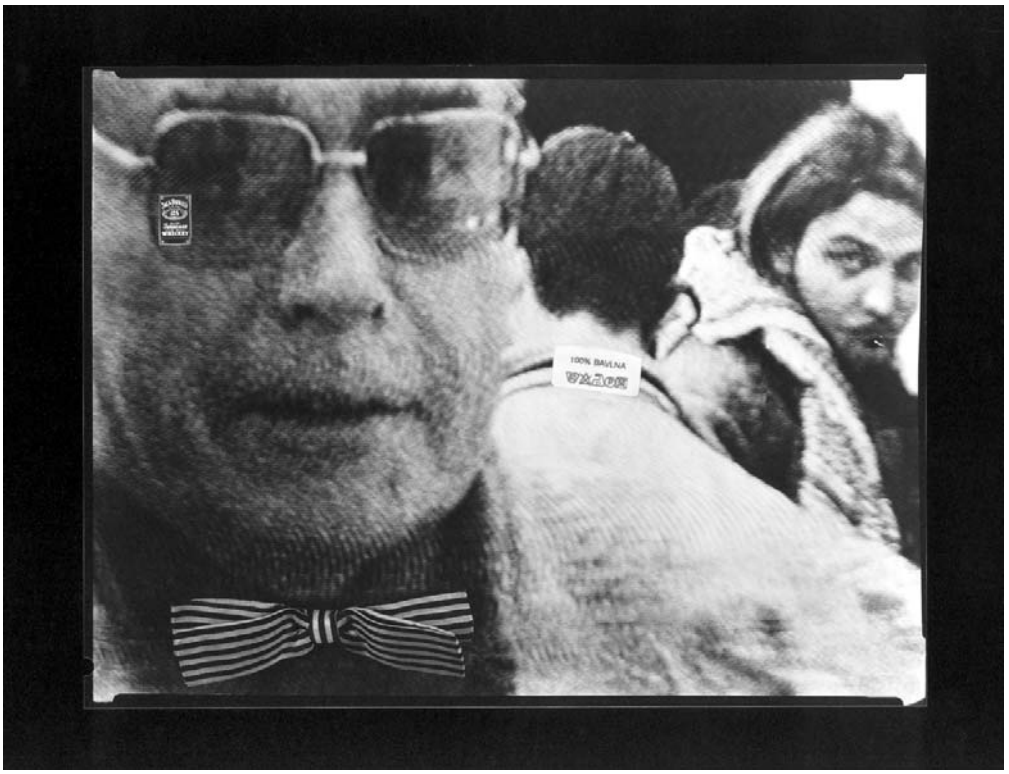
100% BAVLNA
VZOR

SOKOLSKÁ 107 OSTRAVA

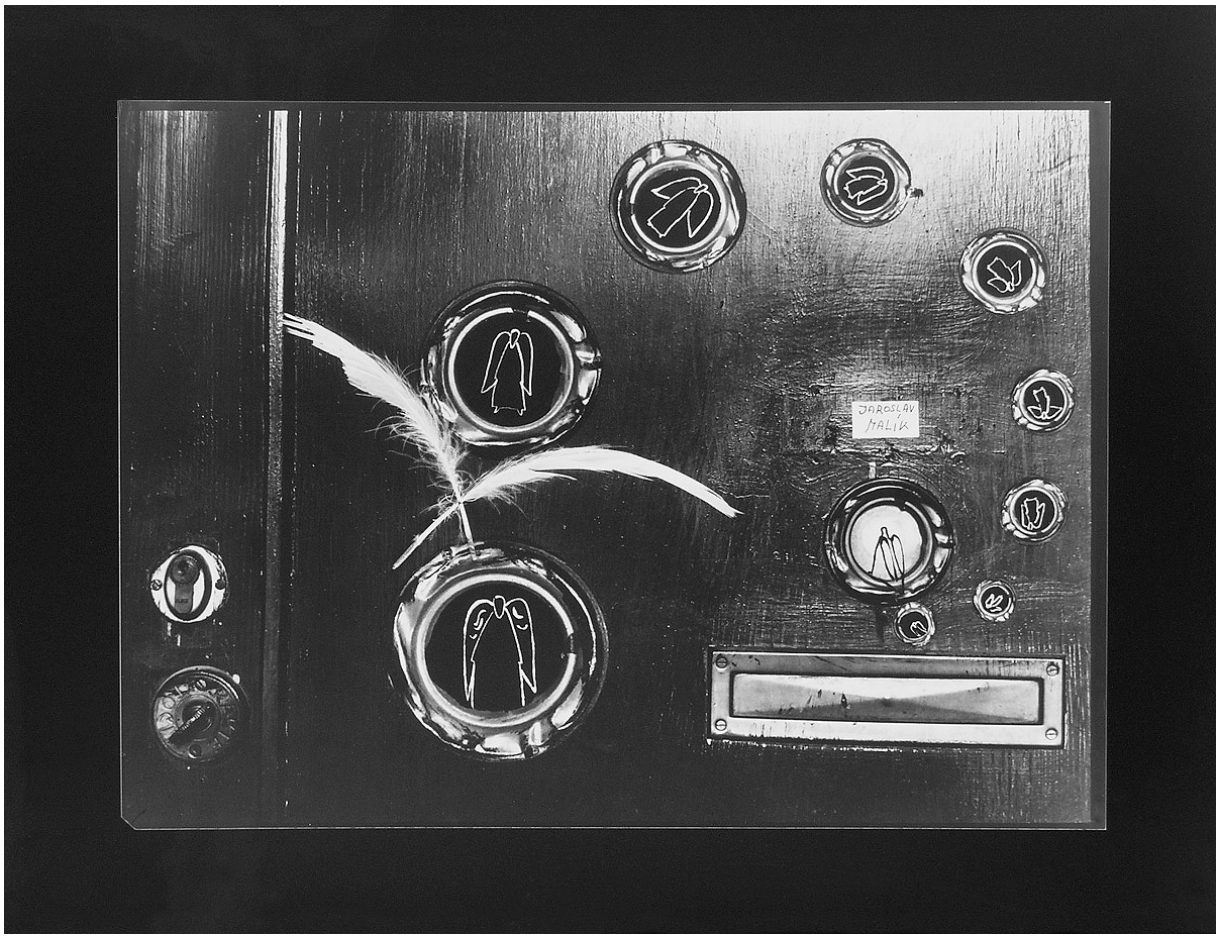

Sokolská ulice patří v Ostravě téměř mezi bulváry. Dostatečně dlouhá a rušná ulice, která chodcům poskytuje jedinečný výhled na ostravskou radnici, sochu Ikara, sídlí na ní významná galerie, jazzový klub Parník, vozovna trolejbusů, Základní umělecká škola i Hornická poliklinika. Mimo jiné tady také vlastní byt, tudíž i ateliér Jaroslav Malík. Právě tento byt je vřídlem nápadů a skladištěm rekvizit pro jeho fotografie. A právě odsud pochází snímky z cyklu Sokolská 107, Ostrava. Vstupní dveře se jmenovkou, akvárium, sedačka, pohled klíčovou dírkou, dřez či toaleta. To jsou běžná místa, která najdeme v každém bytě. Jaroslav Malík však tato zákoutí a předměty v nich působící rozhýbává, oživuje a mění jejich význam, jak je jeho dobrým zvykem. Tento soubor fotografií má oproti předchozím výrazně intimnější tematiku, což je pozoruhodné a možná bychom jej mohli zařadit k subjektivnímu deníku, samozřejmě velmi svéráznému. Žánrově jde opět o "montovaná zátiší" a je jen otázkou

odhadu, zda autor opravdu kopíroval zákoutí nebo si přizpůsoboval kompozici do ladných obrazů. Každopádně můžeme vidět pitoreskní výjevy ze života věcí umělce. Předměty, kterými

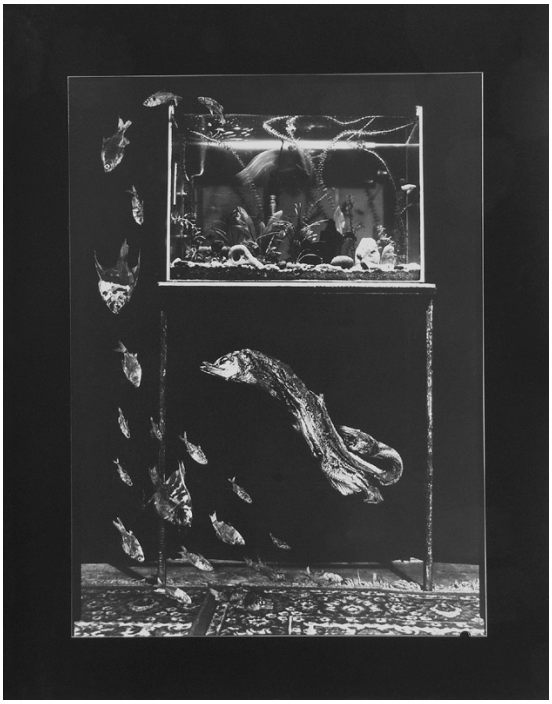

je Jaroslav Malík obklopen, pro něj mají jistě magickou moc a přitažlivost, je přeci celoživotním sběratelem čehokoli. Imaginativně pojatý prostor, který Malíka obklopuje, připomínající varietní rekvizity, které možná prozrazují něco více o jeho osobnosti. Cyklus je ucelený svou konkrétností a poetikou, nepůsobí až tak temně, jak má autor ve zvyku a více než kde jinde můžeme u těchto snímků pozorovat dokreslování. Můžeme jej nazvat nekonečným souborem, protože byt Jaroslava Malíka se bude rozhodně postupem času rozličně proměňovat, nebála bych se říci zaplňovat. Vstupme tedy do autorova teritoria, které si jinak střeží jako oko v hlavě…

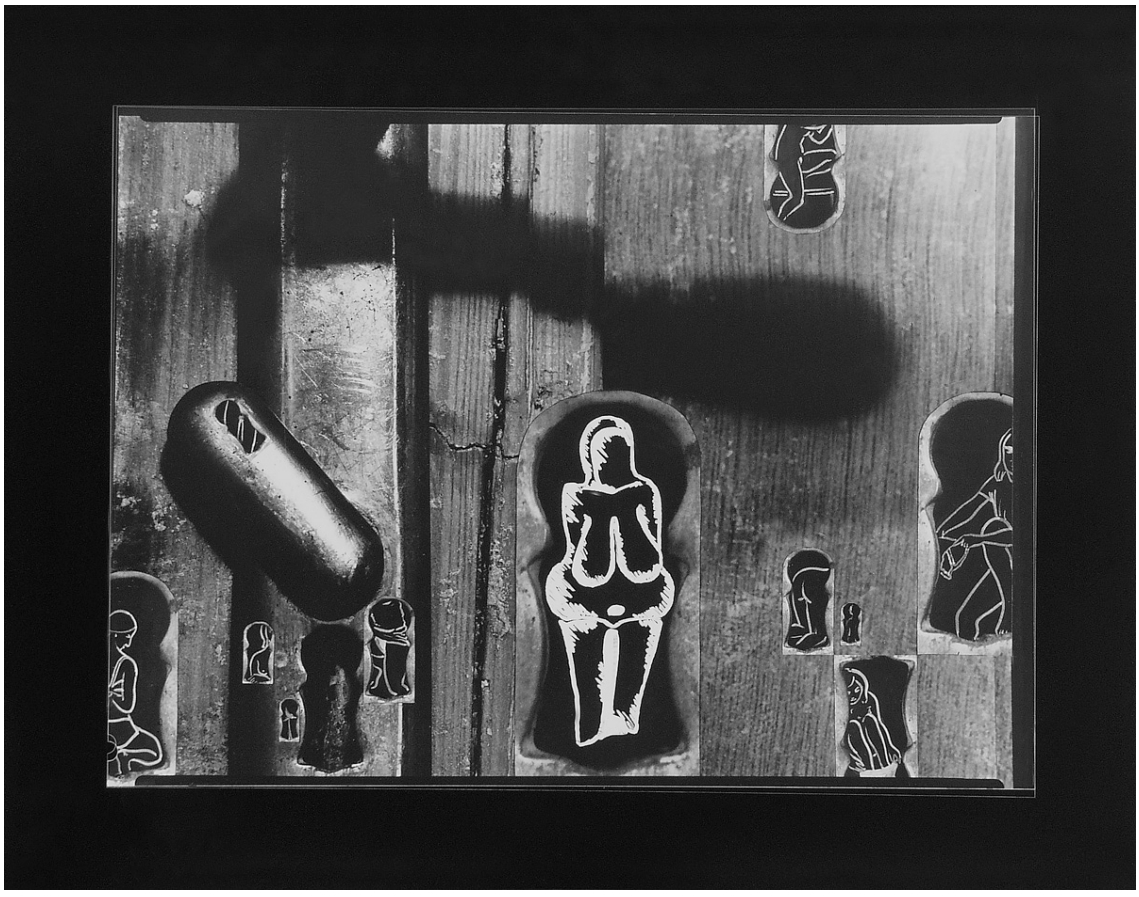

„Sokolská je můj byt. Udělal jsem z něj docela slušné vetešnictví a bylo by škoda toho nevyužít. Navíc jsem ten byt postupně, popravdě nevědomky, zabydlel do stavu magického zátiší. Tak jenom ofocuju a sem tam cosik upravím fotomontáží. A je to pohodlné, mám to doma, nemusím nikde lítat."

MATIČKA OSTRAVA, MĚSTO MĚST

V tomto cyklu osmadvaceti fotografií Jaroslav Malík rozšířil téma svého bytu na celou Ostravu. Město, ve kterém žije, město, které je přes veškerou snahu a iniciativu povolaných prosáklé kolomazí, uhlím a zavání prací. V Ostravě působí téměř deset let a jako každý její obyvatel se snaží najít k tomuto městu vztah, postoj, identifikovat pocit. Myslím si, že právě Jaroslav Malík je vzhledem ke svému staromilství tím, který nejen pro své fotografie dokáže odhalit zdejší zasutou krásu a nevídanou energii, která díky syrové a těžké minulosti z toho místa prýští.

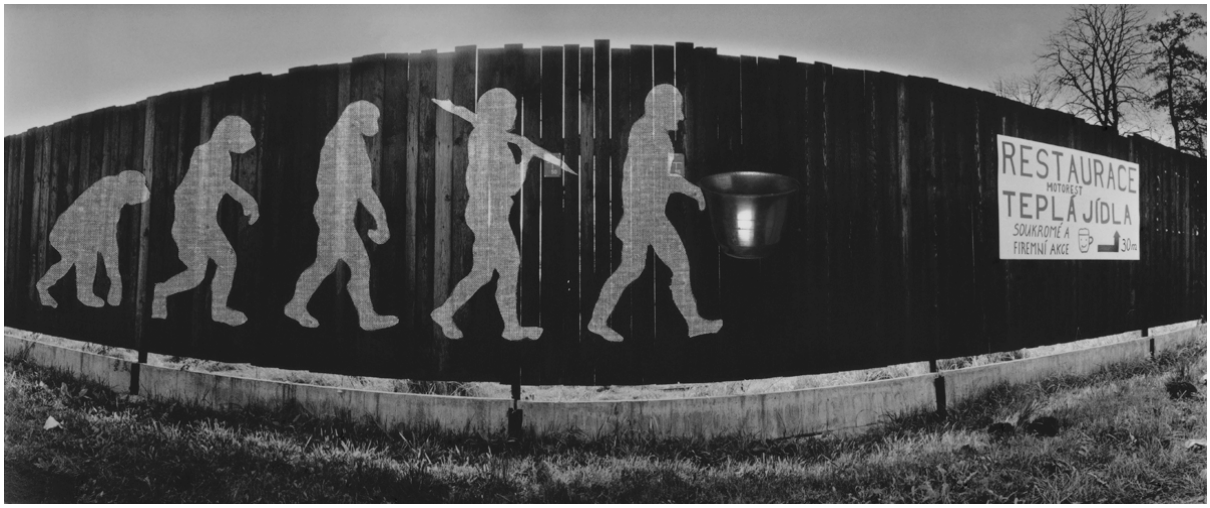

Důlní věže, kolonie, haldy, to je historická architektura Ostravy, to je charakteristika, kterou žádné jiné město, dá se říci nemá. Malíkovy fotografie však nejsou o průmyslových památkách a nasvícených komplexech těžkého průmyslu. Jako ke všemu, přistupuje k tomuto městu svým fantaskním způsobem, ukazuje detaily a zapomenutá místa, kam se jen tak někdo s fotoaparátem nevydá. Zaznamenává své toulky Ostravou, ať už na kole nebo pěšky hledá různá místa, známá a fungující i ta, která byla kdysi exponovaná a dnes o nich nikdo neví a zřejmě zajdou s časem. Podává Ostravu svým archaickým způsobem, jakoby vrácenou zpět do poválečných let. Snad inspirován Sudkovou Prahou panoramatickou, nosil Jaroslav Malík celé roky v hlavě panoramatickou Ostravu. K preciznímu technickému zpracování použil - dokonce nechal zaslat z Ruska - jeho slovy - speciální panoramatický přístroj, což je ve skutečnosti dříve běžně používaný Horizont. Místa jako vždy oživil montážemi všeho druhu, aby získal novou realitu Ostravy.

Matička Ostrava je pohledem na město s úsměvem, sarkasmem, možná i úšklebkem, na snímcích najdeme mnoho "vtípků" – obří rozesmátý pes, který sedí u plotu s mnoha cedulkami: "Pozor pes! Objekt střežen psy!", rozverní draci na d Ostravou, vývojová stádia člověka, jasně směřujícího k lokálu, kde čeká teplé jídlo a samotný autor, coby pozemský anděl, který se snaží o vzlet. Pro Ostravu signifikantní je snímek s legendárním Ikarem sochaře Františka Štorka, který se v realitě tyčí před Novou radnicí, je na fotografii zachycen jako cirkusový provazochodec.

Myslím si, že přes těžký úděl Ostravy tento cyklus fotografií vyznívá v konfrontaci s dosavadní tvorbou Jaroslava Malíka až podezřele pozitivně, což je dobré znamení. Až na pár ponurých motivů fotografie působí příjemně a mnohem jednodušeji, než předchozí, což jen dodává divákovi přehled, lepší se čitelnost Malíkovy "fotomagie". V tomto souboru velmi pečlivě a trefně používá k montážím negativů opět také kresbu, vystříhané papíry a jiné materiály a vkládané předměty.

„... Nechtěl jsem nosit dříví tam, kde je už naskládáno. Chtěl jsem chytit Ostravu mnou vysněnou. Šachty, komíny, snad ještě několik horníků, věže, pece, kolonie, nalezená zátiší, hospody. Ostravu s její poezií, dramatičností, absurditou, komikou i groteskou či kouzlem nestřeženého okamžiku. Praha má svou gotiku, Ostrava svůj industriál. Mnoho z hledaného jsem nenašel. Jen muzea za vstupné, skanzeny, neforemnou a nezapadající dálnici a Zákaz vstupu a Objekt střežen psy a Objekt střežen bezpečnostní agenturou. Jedna taková mne hnala z areálu VŽKG před svým terénním mercedesem se šoférem přízvuku východních národů. Našel jsem však krásné kanály, garáže a kaluže v Přívoze, plot a torzo kašny v Kunčičkách, zříceninu fotbalového hřiště v Hrušově, krásnou louku v Třebovicích, portrétky zesnulých na pomnících, sochu horníka u benzínové pumpy, záchodky ve Vítkovicích...

Přijde den a Ostrava se stane moderním, kulturním, vzdělanostním, podnikatelským a nevím ještě jakým centrem. A to bude její konec. Konec slávy. Vždyť takových těch „in" měst už máme nadbytek a podobají se jako vejce vejci. A bohužel ani stateční greenpeace přikovaní k temelínským věžím a neohroženě pózující televizním kamerám pod kopyty Velké pardubické nepomohou."

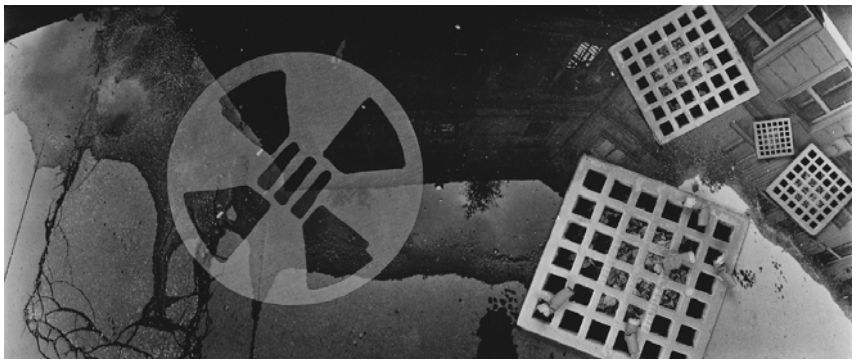

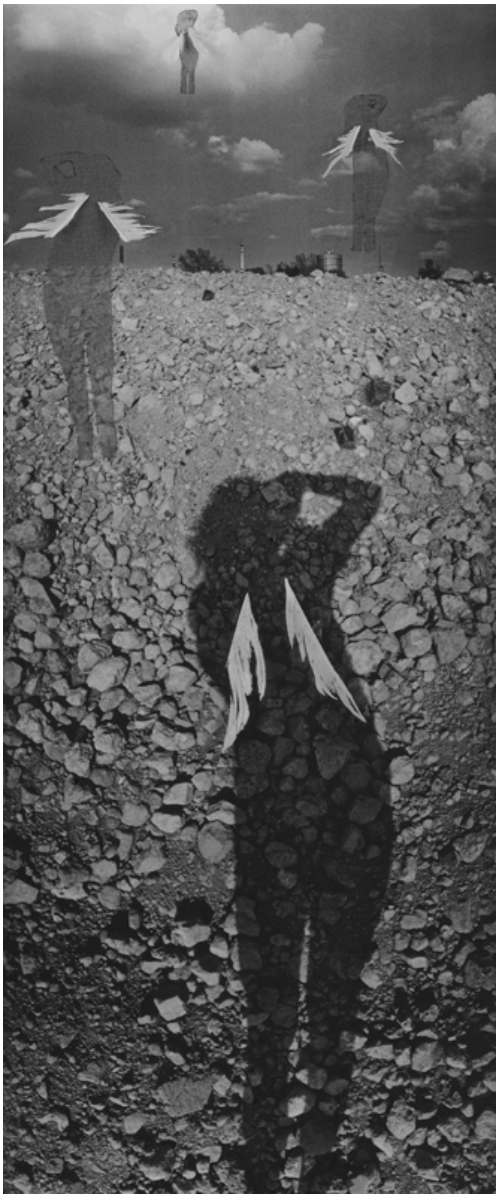

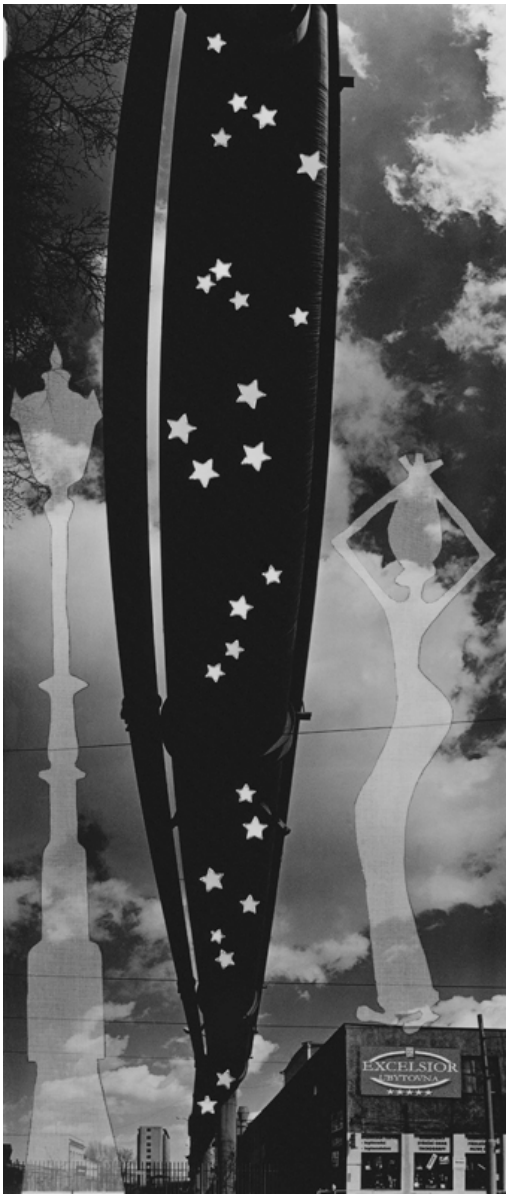
EXCELSIOR

„Nežijeme z věcí, ale z jejich smyslu."
Antoine de Saint-Exupéry

FOTOGRAF – STUDENT – PEDAGOG

Cesta Jaroslava Malíka k přesvědčení, že právě fotografií se hodlá živit a věnovat se jí naplno v praktické podobě byla nutno uznat dlouhá. Jak už bylo řečeno, začal fotografovat už kolem dvaadvaceti let, ovšem léta se jednalo o styl fotografování všech našich otců a strýčků do rodinných alb. Až v roce 1991, kdy mu bylo skoro pětatřicet let, se Jaroslav Malík rozhodl zabývat fotografováním a především zpracováním fotografií s uměleckým záměrem a začal brát tvorbu jako své životní uplatnění, které jej jistě uspokojovalo více, než práce technika geologického průzkumu – určitě zajímavá, pro sebevyjádření a tvořivost však nepříznivá práce. Než dospěl Jaroslav Malík k rozhodnutí, že by chtěl fotografii vystudovat, pracoval fotograficky jako absolutní samouk, techniku měl pouze načtenou z knížek a odzkoušenou v praxi. Fakt, že v roce 1990 vznikl opavský Institut tvůrčí fotografie napomohl k tomu, že se Jaroslav Malík rozhodl pro kombinovanou formu studia právě tady – v blízkosti jeho bydliště. Řekla bych, že Institut tvůrčí fotografie měl na Jaroslava Malíka vliv zejména při hledání, koncipování a usměrňování díla. Tato vysoká škola, samozřejmě kromě technických dovedností klade velký důraz na individuální projev člověka prostřednictvím fotografie. Přestože si student vyzkouší a osvojí velké množství fotografických žánrů a technik, je nucen vtisknout svému autentickému dílu rukopis, najít svůj osobitý styl a tvořit fotografické výstavní soubory, které vyžadují koncept a ujasnění v tématu. Tím, že člověk tuto cestu najde ve své tvorbě, ji částečně najde také ve svém životě. To je můj základní poznatek vzhledem k fotografiím Jaroslava Malíka, které tvořil v průběhu studia. Dříve bylo jeho fotografické počínání vesměs neucelené a roztříštěné, přestože naznačovalo, kam cesta povede. Od dob studia začaly vznikat výstavní soubory s ujasněným vyzněním a to je základ, protože hezkou fotografii dokáže vytvořit kde kdo. Jaroslav Malík se dnes k Institutu tvůrčí fotografie hlásí, uvádí jej ve všech životopisech a aktivitách, spolupracuje s ním, dokonce v pravidelných pětiletkách, kdy posílá minimálně dvě fotografie k absolventským přehlídkám a za velmi důležitou a stěžejní považuje první výstavu v Galerii Opera v Ostravě. K pedagogům se stále hlásí, s některými z nich podnikl i inspirativní cestu do Indie, se svými soukmenovci z Institutu tvůrčí fotografie vytvořili fotografickou skupinu Milan. K jeho spolužákům patří

například vedoucí kabinetu fotografie FaVU VUT v Brně Irena Armutidisová, výtvarná publicistka, organizátorka a fotografka Jolana Havelková, ostravský fotograf a mistr zátiší Martin Smékal, fotografové Milan Kníže a Igor Šefr, pedagog Institutu, fotograf, kurátor a teoretik Tomáš Pospěch. Což je s Jaroslavem Malíkem výživná dávka úspěšných autorů.

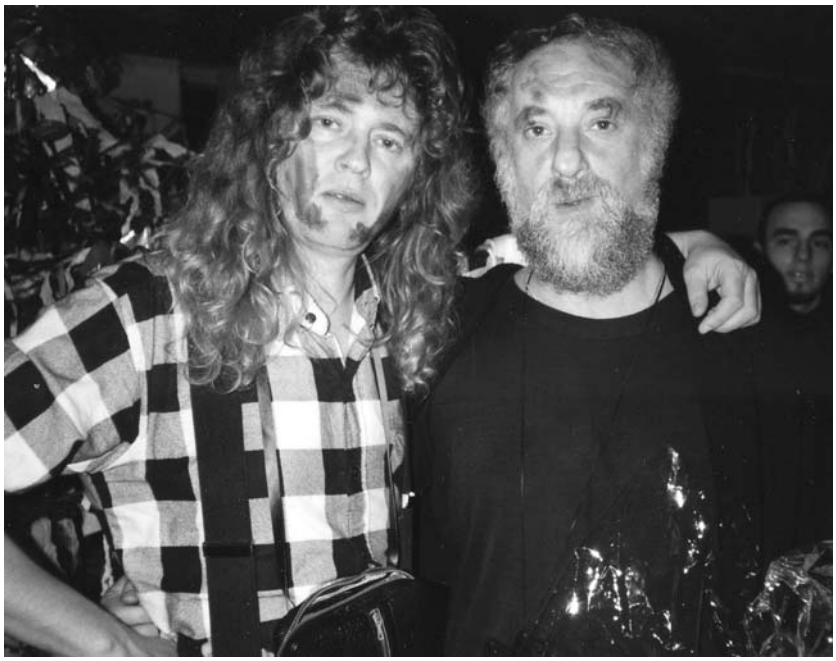

„Těžko mohu konkurovat moderním dynamickým trendům dnešních absolventů. Jsem řadový absolvent. A co mi dal ITF? Docela dost. Sdělil mi, že nejsem mistr světa, a že nic neumím. Bez legrace souhlasím. No a tak jsem musel máknout. Abych nevypadal jako blbec. A lejstro je vždycky dobrý."

"Předložený soubor Jaroslava Malíka, u kterého oceňuji i velmi dobrý výběr předložených snímků, eliminující některé problematičtější práce s poněkud vyčpělými motivy nebo příliš prvoplánovými významy, navrhuji hodnotit známkou výborně. Jsem přesvědčen, že bude patřit k nejlepším exponátům připravovaných výstav ITF."

(Z posudku Doc.PhDr. Vladimíra Birguse magisterské diplomové práce "Zátiší" Jaroslava Malíka)

Na pedagogické půdě se začal Jaroslav Malík pohybovat v roce 1994, kdy započal své působení na Základní umělecké škole Franze Schuberta ve Zlatých Horách, kde učil až do roku 1997. Zlom v jeho pedagogické praxi nastal roku 1999, kdy přesídlil do Ostravy a začal zde vyučovat na zdejší Střední umělecké škole Ostrava. Už devět let zde vede na oboru Užitá fotografie a média předměty jako praktická cvičení, technologie, základy fotografie, výtvarná příprava, fotografická tvorba a další. Se svými studenty je v úzkém kontaktu, podporuje jejich zařazení do soutěží (Světla a zvuky zemí s účastí ve Francii), fotografických projektů a výstav ("Začínáme fotogramem" – výstava SUŠ Ostrava oboru Užitá fotografie v Českých Budějovicích) klade ve své výuce velký důraz na techniku a klasické fotografické postupy, které jsou už v dnešní době na ústupu. Studenti tvoří předně na filmový materiál, používají klasický negativní i pozitivní proces, fotopapíry s barytovou podložkou, cvičí se ve vypínání, používají středoformátový fotoaparát, píší také fotografické recenze. Doménou jeho praktického vyučování je černobílý dokument, zátiší, krajina. Je otázkou, zda v dnešní době studenti jeho pečlivý a mnohdy náročný přístup ohodnotí. Ovšem s technickými zkušenostmi Jaroslava Malíka je právě on tím povolaným, který může své opravdu nemalé zkušenosti předávat. Jaroslav Malík se sám domnívá, že jsou současní s dobou, která však přináší cestu

nejmenšího odporu. Jednoduše řečeno na jednoduchost vzniku fotografie doplácí obsah, který je mnohdy dost povrchní a nepromyšlený. Občas vznikají docela slušné soubory, ale víceméně trendové, často viděné v časopisech, na výstavách. Domnívá se, že původních prací, náročných postupů a myšlení vidí čím dál tím méně (u maturit, klauzur). Ale jsou, vždy tak jedna dvě práce za rok dokonce vynikající. Po technické stránce je opravdu erudovaným odborníkem. Mezi jeho kolegy ze SUŠ patří další absolventi Institutu tvůrčí fotografie jako je Tomáš Macíček, Jiří Hrdina, dříve Jaroslav Kocián, Dita Pepe, Klára Řezníčková, Markéta Pohludková, Fedor Gabčan. Mezi jeho někdejší studenty patří úspěšní fotografové jako jsou Antonín Válek, Jitka Horázná, Radan Štreit, Marie Dvořáková, Vladimír Šigut a další. Myslím si, že pedagogickým uplatněním se Jaroslavu Malíkovy podařilo skloubit svou fotografickou vášeň s výdělečnou činností, což je mnohdy velmi těžké. Přestože on sám by určitě potvrdil, že by byl raději fotbalovým trenérem nebo politikem..

„Myslím, že žáci málo využívají možností, které dnes fotografiemi, fotoinformacemi a fotomožnostmi, přecpaný fotosvět nabízí. Zato se velmi rychle učí používat výrazy jako je koncept a volná interpretace, kam se toho vejde opravdu hodně. Je to o inteligenci, chytrosti, snaživosti, poctivosti, pracovitosti a o podobně znějícím patosu. Dítko jest obrazem rodiny, světa, učitelů atd. No a ten dnešní svět je takový jaký je. Hůl však nad nikým nelámu. Nejsem za to placen. Bude líp. A jak s nima vycházím? S dobrejma dobře, s ostatníma dle zásluh. Určitě nedělám líbivou politiku. Obecně lze říci, že žactvo není blbé, jenom poněkud líné. A

taky se mi v poslední době zdá, že obecné vědomosti přicházejících žáčků jsou poněkud slabší, i když vědí vše o mobilech, MP3, libimseti.cz atd. Doufám však, že se jedná o dočasný jev. Dnešní dítko má velmi mnoho demokracie a svobody a často si s tím neví rady a nesprávně tyto svobody chápe a používá. Přináší to méně skromnosti, pokory, odpovědnosti a kujnosti a více vzdoru. Vadí mi nezájmem drtivé většiny rodičů o studijní výsledky. Tomu nerozumím vůbec a už vůbec s tím nehnu."

"Náš pan učitel Jaroslav Malík se narodil v kraji, který je mi blízký svými houbovými lesy a zasněženými svahy. Ve vzpomínkách se mi vybavuje kraj typicky drsný, ale také usínání v pokoji nad zlatohorským náměstím , kde se nejedné noci rozléhal hlasitý křik cizích a jiných slov a doslova ve mně vzbuzoval pokušení podívat se z okna na něco strašidelného... Malíkovy výjevy mi svou symbolikou připomínají sny. Sny, které se dají krok po kroku rozebrat, vyložit a zase poskládat do kompaktního celku s konkrétním významem."

(úryvek z recenze studenta P.Bierhause na výstavu Matička Ostrava, město měst)

"Soubor Matička Ostrava, město měst tvoří panoramatické fotografie Ostravy, v nichž se pomocí precizních montáží odehrává jakýsi děj. Jak by řekl pan Malík: „Každá fotka musí mít svůj fórek." A to je svatá pravda."

(úryvek z recenze studenta J.Christova na výstavu Matička Ostrava, město měst)

Foto: Jiří Hrdina

„Všechno, co opravdu potřebuji znát, jsem se naučil v mateřské školce."

(Robert Fulghum)

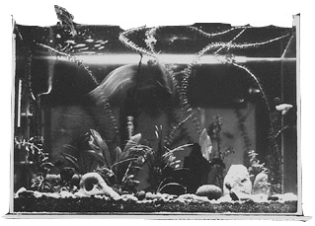

SKUPINA MILAN

Přes svou velkou individualitu a nepřizpůsobivost je Jaroslav Malík členem zvláštní fotografické skupiny Milan, která vznikla tím způsobem, že se končící studenti prvního magisterského ročníku (kromě Marie Sliwa) ITF domluvili, že udělají společnou výstavu, tím pádem jsou nuceni se setkávat. Nejpravděpodobnější verzí je ta, že fotografové, jež právě končili studium Institutu tvůrčí fotografie, ke kterým patřil i Jaroslav Malík se sešli jednoho večera roku 1998 na Horní Bečvě u stolu, "předsedou třídy" zvolili Milana Knížete a tak vznikla fotografická skupina Milan, ke které se hlásí tito autoři a někdejší studenti ITF: Irena Armutidisová, Jolana Havelková, Milan Kníže, Jaroslav Malík, Magdalena Pažourková, Tomáš Pospěch, Martin Smékal, Igor Šefr, Jarmila Šimáňová, Jiří Votýpka. Skupina začala souborem výstav, ovšem díky rozmístění autorů do různých měst existuje, ale spí. Poprvé své fotografické práce společně uvedli na konci roku 1998 v několika galeriích v Česku.
První a stěžejní společný projekt skupiny Milan nesl název "Hledání vlastního prostoru"
a spočíval v nahlížení na vlastní duchovní a fyzický prostor každého z autorů. Každý z nich žije v jiných podmínkách, uznává odlišné hodnoty, nebo je součástí rozdílných souvislostí, kterými je ovlivňován. Vlastním prostorem může být místo našeho každodenního pobytu, tak téma vnímal Milan Kníže, který zaznamenával detaily a zákoutí svého života – pohovku, kam denně usedá. Podobným způsobem téma vnímala Irena Armutidisová, která ukazuje krajinu v blízkém okolí jejího domova. Vlastní představy, fantazie a imaginaci k pojednání vlastního prostoru používá právě Jaroslav Malík se svými komplikovanými montážemi, Martin Smékal, který vytváří vlastní světy prostřednictvím neurčitých předmětů, přírodnin, Magdalena Pažourková, vytvářející barevnou abstrakci a Jarmila Šimáňová, tvořící aranžovaná zátiší z přírodnin na malém prostoru. Iluzivní metody se přidržel Igor Šefr, který manipuluje s prostorem a vyrábí fotografické fikce prostřednictvím klamavého zobrazení. Dokumentární polohu další dva autoři – Jolana Havelková, ta dokumentuje sama sebe v běžných životních situacích a Tomáš Pospěch, jež si jako symboliku duchovního a vesmírného prostoru vybral kříž. Toto téma – vlastní prostor je každopádně subjektivní záležitostí, která nám může o

autorech a jejich prizmatu povědět mnohé. Výstava měla velký úspěch a objevila se i v Německu, Indii. Další expozice fotografií putovaly v rámci kulturních center našich velvyslanectví a konzulátů, proběhly v několika evropských zemích, v Canadě i USA. Svůj fotografický projekt prezentovali společně s některými svými pedagogy (Miroslav Myška, Vojtěch Bartek, Antonín Braný) v roce 2000 v kabinetu fotografie na Českém konzulátu v indické Bombeji – pracovala tam Magdalena Pažourková, kde tímto počinem uvedli v činnost právě tento kabinet fotografie 28. 10. – k výročí založení Československé republiky. K expozici vyšel katalog a putovala dále několika indickými městy a kulturními centry, například v Jihoafrické republice. Následující výstava pak proběhla v Moravské galerii v Brně v listopadu 2000 (nevystavoval zde Jiří Votýpka). Autory kupodivu nespojuje společný fotografický žánr, objevuje se mezi nimi zátiší, dokument, abstraktní a výtvarná fotografie, portrét, krajina, koncept, černobílá i barevná forma, avšak spojuje je "studentské spiklenectví" a podobné vidění světa, společné téma. V současné době se skupina Milan odmlčela a je jen otázkou diskuzí, zda přijde další společný projekt. K desátému výročí vzniku skupiny se chystá další expozice, která by měla mít vernisáž 22. 9. 2008 v Galerii artistů v Brně. Troufám si říci, že se zde, pod tímto běžným českým jménem spojily kvalitní hodnoty originálních a svérázných českých fotografů.

„Talent je práce na talentu."
(A.P.Čechov)

ČAS PŘÍTOMNÝ A BUDOUCÍ

Jaroslav Malík je tvorem extrémně tvořivým v tom, co jej bezprostředně zajímá, co je pro něj přínosné, co mu chutná. Neustále shromažďuje rekvizity, které potřebuje ke své tvorbě a to úplně všude, stále se zajímá, bádá, diskutuje a obavám se, že bez vlastní realizace nemůže prožít ani prázdniny. Tudíž je jasné, že se po velkolepém fotografickém souboru Matička Ostrava, město měst pustil do další usilovné práce, přestože to nějakou dobu vypadalo, že usnul na vavřínech, to však s jeho činorodostí opravdu není možné.

Situace je taková, že důkladně pracuje a shromažďuje materiál pro svůj další výstavní soubor, který má, zdá se mi, silně filozoficko psychologickou obrazovou koncepci a zabývá se zdánlivě závažným tématem - otázkou života a smrti. Kdoví, co jej přivedlo k tomuto hlubokému zamyšlení, k tomuto tématu, jež podvědomě řeší každý z nás. Všichni hledáme svůj interní

postoj ke smrti, k tomu nezvratnému faktu, k té naší jediné životní jistotě, že jednou odejdeme někam...

Kam? O to se v různých filozofických přístupech a náboženstvích rozvíjejí polemiky i pře. Je to však snad to jediné, co lidstvo nikdy nezjistí, přestože jsme schopni velkých činů. Tyto otázky mě napadají po shlédnutí několika chystaných fotografií do tohoto souboru. Předesílám, že je tento cyklus ve vývojové fázi a možná ještě ani sám autor neví, jak bude výsledek vypadat, co jej bude tvořit. Ale z fotografií, které jsem obdržela jako ukázky, čiší mimo jiné strach, zhnusení, nechuť, obavy, deprese, zoufalost, což je sice vizuálně velmi zajímavé, stimulující a strhující, ovšem v dnešní době, kdy se všichni potřebujeme především odreagovat a uvolnit z všudypřítomné křeče nevím, zda tento soubor není zbytečně převážnělý a pesimistický.

Teď konkrétně k tomuto cyklu, který autor nazval První večeře páně. Jaroslav Malík nosí léta v hlavě myšlenku s docela jasným a ostrým obrysem, která se týká dvou nejsamozřejmějších, ale svým způsobem zázračných úkazů. Narození, smrti a všeho mezi tím. Celý ten čas tráví docela poctivou, hektickou přípravou. Shání potřebné informace, rekvizity, zkouší jednu

formu sdělení za druhou. Z ničeho nic se v jeho životě objevila krabice zaprášených skleněných desek z nějaké půdy. Jedná se o desky prvorepublikového lékaře-patologa, lékaře fotoamatéra. Neumělý technický projev, poškrábaný obraz, snímky potrhané, částečně vymazané, často zcela nečitelné. Rodina a přátelé, kolegové, pacienti, pitevna, krajina, svátky i pátky, radost z narození dítěte, patologické studie a záběry z pitvy. Jedinečná studnice podkladů a základů pro Malíkovu práci. Všednost, banalita, groteska, drama, sentiment, absurdita, poesie. Jakoby se do této krabice vměstnaly všechny Malíkovy představy, ideje. Tento jeho nečekaný nález je velmi prostým opakem dosud nalézaných a zveřejňovaných souborů, např. profesionálních Ateliérů Langhans, Šechtl a Voseček, snad i Miroslava Tichého a podobně. Tento soubor má svou ojedinělost, výjimečnost a nezařaditelnost pro svou obyčejnou pokoru. Je jasné, že je pro Jaroslava Malíka výzvou, které nelze odolat, nelze ho nezpracovat, nestudovat, neuchovat, nepředložit veřejnosti. Autor předlohové fotografie samozřejmě opět přetváří montážemi všeho druhu k obrazu svému, snaží se příběhy lidí dovyprávět, reprodukovat a oživit. Slibuje však kupodivu silnou pokoru k prvotní formě a fotografie chce v podstatné míře zanechat v původní podobě, než je u něj zvykem. Stěžejní část tvoření už má za sebou, soubor má promyšlený, nasměroval jej a stanovil praktickou formu.

Co se týče vizuálního vjemu, některé fotografie působí opravdu nečekaně drasticky, reálně, krutě, sledujeme určitou dávku morbidity, možná na pomezí etiky a morálních zásad.

Prochází však neustále vývojem a proměnami, tudíž se ještě nedá hodnotit celek, konečný výběr ani počet. Můžeme jen diskutovat o tom, zda není morbidita použita jako lákadlo a šokující okolnost pro přivedení diváků. Ve velké míře jsou požity také náboženské motivy.

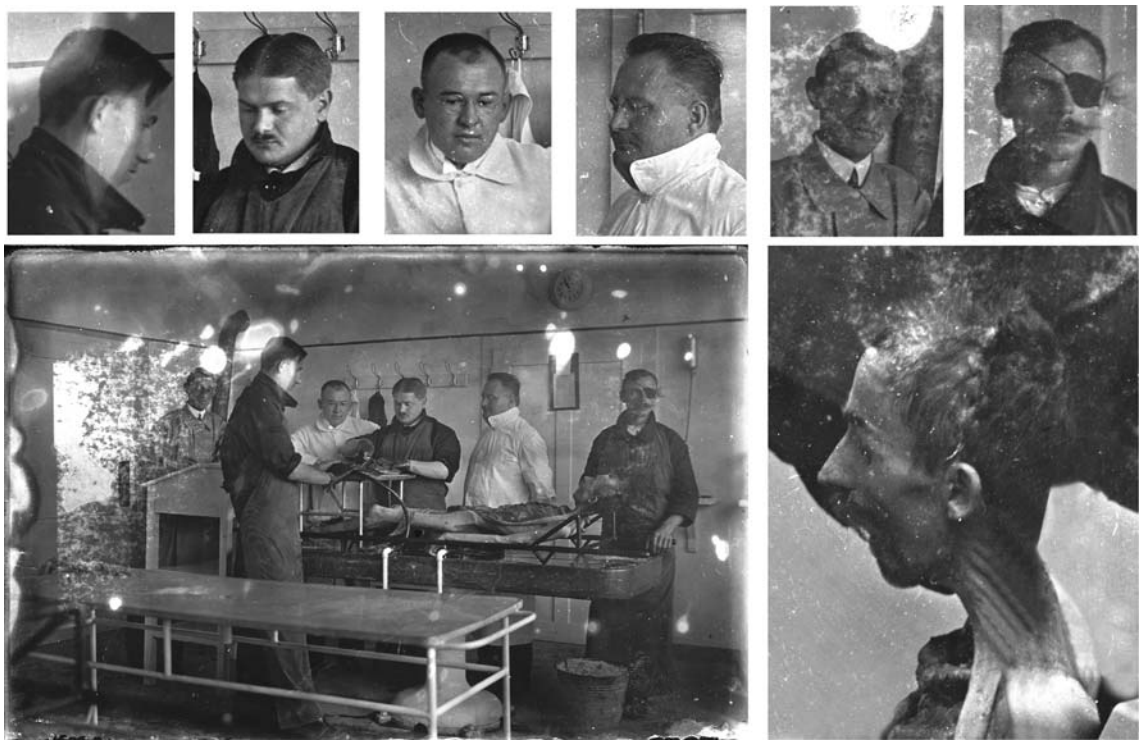

Velkoformátové fotomontáže, formy klasických černobílých či lehce tónovaných zvětšenin do 1 metru a dále velkoplošných tisků do 2 metrů. To je představa Jaroslava Malíka. To vše by rád premiérově zavěsil na počátku roku 2009 do krásných prostor Městského muzea v Ostravě. Je přesvědčen, že v dnešní rychle plynoucí době se lidé rádi zastaví nad zastaveným časem. Doufá, že celý soubor tvoří kompaktní, srozumitelný tvar s pevným základem z minulosti a posláním a zprávou do budoucnosti. Vnímejme jej tedy jako jakýsi dopis v láhvi, který Jaroslav Malík posílá do budoucna, aby si jednou naši nástupci a pokračovatelé dokázali uvědomit, že život není tvořen internetem, ambientní hudbou a zkrášlovacími operacemi.

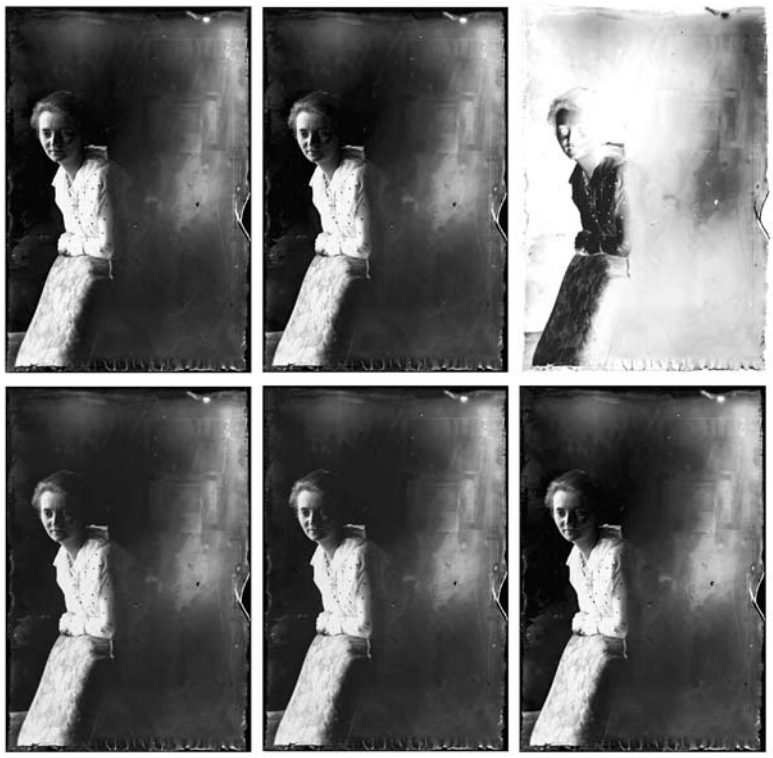

„Tento dar hodlám zpodobnit k obrazu svému. Nastolit velmi jemnou, až neznatelnou hranici mezi fikcí a skutečností. Doposud neznám jména tehdejších aktérů, jejich bydliště, jejich osudy a jejich hroby. Jen skrze plot dům s tušenou, dnes již přestavěnou půdou, a rozpadlou zaprášenou krabici. A fotografii s nápisem „První večeře páně 1929". Postupně odkrývám historii, avšak zlehka, bez invaze. Mohu tak uchopit a vyprávět příběh bez předsudků. Příběh, ve kterém komunikuji toliko s obrazy vyvstávajícími ze skleněných desek. A s jejich aktéry, kteří ožívají a stávají se mými blízkými spolupracovníky, snad přáteli a především kritiky. Formální i obsahové vyznění budiž tak srozumitelné jak pro klasické, tak pro dnešní vnímání fotografie a zajisté i budoucí. Myslím, že nikoho neurazím, jen doufám, že někoho trochu potrápím, zvednu ze židle.

Cílem jenž jsem si určil, jest toliko pravdivý příběh jednoho života se snesitelnou dávkou magického podtextu a fantazie, které však k životu bezprostředně také patří."

Tímto jsem nahlédla do současného fotografického rozpoložení Jaroslava Malíka, který svědomitě pracuje na obrazech starých časů a kupí nové a nové rekvizity pro tento soubor, kterým právě žije. Sama jsem přispěla jedním starodávným fotoalbem, které, bude-li se hodit přispěje k dotvoření nějakého osudu. Bilancujme tedy s ním nad svým životem a tím, co nás neodvratně čeká a čeho se možná podvědomě obáváme, protože svými činy dáváme svou trošku do mlýna současnosti, která se stává každou sekundu minulostí.

„Život je neobratně sestavená hostina, při níž se netrpělivě čeká na předkrm, zatím co kolem přešla v tichu hlavní pečeně.“ (Franz Kafka)

CARPE DIEM

Myslím, že pokud mám říci něco o životě Jaroslava Malíka, nemohu zmínit pouze fotografii, které je samozřejmě oddán a myslím, že jej pohlcuje a nutí k přemýšlení víc, než by chtěl. Popravdě řečeno, občas mám z jeho osoby velmi rozporuplný dojem a to v tom smyslu, že neustále hovoří o svých zálibách, sbírá dešťovou vodu pro rostliny, usilovně shání rekvizity a je schopný jet pro ně na kole až na kraj světa, obhospodařuje kus půdy, na druhou stranu jsem snad nezažila člověka, kterému by se více "eklovala" fyzická práce než jemu. Pokud ve škole uklízíme ateliéry, všichni, včetně vedoucího oboru jej několikrát nenápadně požádají, zda by mohl udělat to, či ono. Pan Malík má však veledůležitou a neodkladnou práci na počítači a tváří se důstojně. Až my ostatní vykonáme, co je třeba, důležitě vejde do ateliéru, sebere se země dvě pravítka s kolmicí, vystřelí z nich jako z bambitky a prohlásí: „No prosím, to jsme to tady krásně uklidili!" Je jasné, že toto jednání čas od času všechny velmi popuzuje. Bohužel, Jaroslav Malík je právě ten, kterému musíte odpustit, protože vás okamžitě odzbrojí svým neotřelým a stoickým smyslem pro humor. Na druhou stranu, smíchem a humorem se dá velmi lehce zastřít cokoli. Proto pro mě vždycky bude – a myslím, že nejen pro mě neodhalitelným "případem".

Co se týče aktivit Jaroslava Malíka myslím, že na dnešního člověka je i v tomto ohledu velký staromilec. Uveďme že: pěstuje kaktusy, cyklistiku, sbírá známky, je akvaristou a modelářem. Nikoho jiného, kdo by měl takové zájmy dnes neznám. Tedy, podívejme se na ně zblízka.
Kaktusy pěstuje Jaroslav Malík na svém "ranči", jak svou zahrádku nazývá, mezi velkoobchodem zahradnictví a stavebnictví Hornbachem, nádražím Svinov a dálnicí. Má jich pětiset až tisíc. Je mezi nimi i pár docela pěkných vzácných kousků, dokonce i kaktusy, které proslavili indiáni a nazvali je peyotl, co obsahují halucinogenní drogu meskalin.

„Nestarám se o ně. Kaktus se ti odvděčí tím více, čím méně se mu věnuješ. Mimo to pěstuju vinnou révu, dělám Pohornbašské víno. Je v něm vše co má ostravský produkt míti. Smog, exhaláty, výfuky, uhlí. Jenom probůh, žádné slunce. Už to pár lidí zlomilo. Taky víno šípkové. Založil jsem vinařskou stezku Pohornbaší..."

Dalším velkým koníčkem a pomocníkem při hledání míst pro fotografování a sbírání podkladů je mu bicykl. Pokud uvidíte prosvištět Ostravou velkou kometu na kole, spatřili jste jistojistě Jaroslava Malíka na projížďce.

„Kolo mám dost dobré, jezdím ročně 3-5 tisíc km. Jedu i týden. Se spacákem. Třeba kolem Moravy. Ve dvou, ale raději sám. Cestou si brblám. Čistím si hlavu. A fotím přejetiny. Mám docela slušný soubor. Příprava jednou na cyklus."

Kaktusářství, filatelistika i akvaristika jsou činnosti, kterým se kdysi věnoval jeho otec. Ten však zemřel, když bylo Jaroslavu Malíkovi jedenáct let. Teď se snaží tyto činnosti oživit, obnovit, pokračovat v tradici. Možná to bere jako drobnou poctu.

„Rybičky mám hodné, poslušné. Dvakrát týdně jim jezdím na blechy – plankton - na Heřmanický rybník. Je to dobrý relax. Pěkně plavou, sou barevný, souhlasí se vším..."

Dalšími tématy, které jej velmi zajímají, zvedají ze židle, rozohňují i uspokojují jsou fotbal a politika. Postavení dnešních politiků, jejich kauzy, podvody, sliby i prohlášení jsou věčným tématem, které se v kabinetu fotografie na SUŠ Ostrava propírá. Jaroslav Malík má opravdu velký přehled, ovšem diskuze většinou, dá se říci vždy, končí znechucením či nadávkou, někdy pobavením – gruzínský prezident Sakašvili si kouše kravatu v přímém přenosu.. Když jsem ve druhém ročníku na střední škole chtěla fotografovat pro úkol dokument mužstvo fotbalového klubu Baník Ostrava bylo to proto, že mě více než herní technika a všechny zápasy dohromady zajímal tehdejší útočník Miroslav Matušovič, dnes působící ve Spartě. Zjistila jsem ale, že pan Malík je velkým fandou a sledovatelem Baníku. K mému fotografování díky bedlivému střežení všech fotbalistů, jejich pohybu a celého Baníku nedošlo, ještě dlouho mě však pan Malík informoval o skóre po zápasech a ptal se, zda jsem viděla – slušně řečeno - jak to ti Slávisti potupně projeli.

„Na fotbal chodím, vždy s plácačkou meruňkovice. Klasika, hulákám, nadávám, raduju se. Piju pivo. A Sparta? … parta. Normálka. Politice a politikům fandím, všem. Čím větší hňup, tím jsem spokojenější. Je to docela slušný cirkus a tam já se málo dostanu. A mám to každý den zadara."

Dříve Jaroslav Malík také modelařil, občas jezdil i po leteckých závodech. Tento ztracený koníček znovu nalezl a čas od času "něco slepí". Dalším zdrojem pocitů jsou pro něj knihy. Čte hlavně a především klasiky – Karel Čapek, Jaroslav Hašek, Karel Poláček, Victor Hugo, A.S. Puškin, N. V. Gogol, A. P. Čechov.. V mládí přečetl kompletní bibliografii E. M. Ramarqua.

„Někdy pohádky. Na ty čučím v TV. Taky na večerníčky. Ty starší. Znám je všechny. Nejlepší jsou Krakonoš, Rumcajs, Křemílek a Vochomůrka. Nikdy jsem nečetl komiks Rychlých Šípů. Kámoši to prožívali. Taky dokumenty o 1.a 2. sv. válce a lidech kolem ní - taky to čtu."

Paradoxně raději chodí na výstavy výtvarného umění – socha, malba, grafika – mezi oblíbence patří například Rudolf Kremlička.

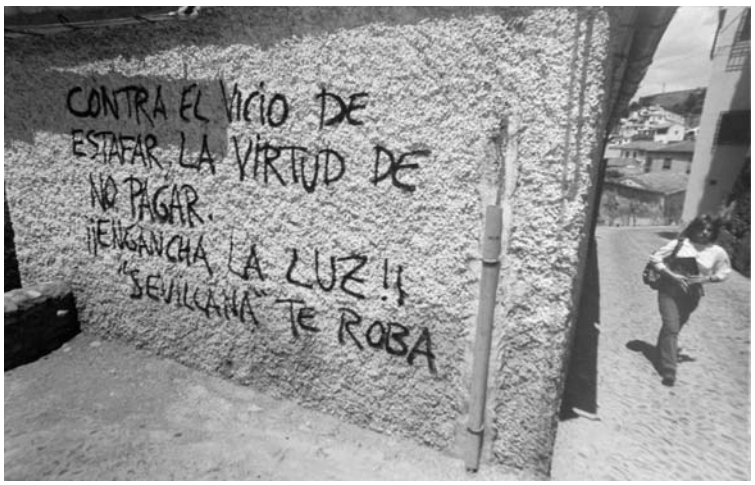

Velmi diskutovaným tématem v souvislosti s Jaroslavem Malíkem je kromě fotografií jídlo. Všichni jej považují za tvora s extrémně pozitivním vztahem k jídlu, zejména k tomu, co je zadarmo a především k jeho množství. Je pravdou, že často hovoří o různých delikatesách, které si dává, od salámu, bůčku, klobás po jablíčka a sladkosti. Troufám si však tvrdit, že si toho sám moc neuvaří, ačkoli mu kolega Jiří Hrdina radí delikátní recepty na výtečná jídla z různých druhů masa. Jen těžko se dá posoudit, nakolik je jeho touha po jídle a případné pojídání na vernisážích hamižnou záležitostí a nakolik přirozeným

chováním, které je dnes většinou považováno za přestupek... Velmi kladný vztah k požívatinám, pitivu a Magdaleně Dobromile Retigové mu však nikdo neupře.

„Zprávy o mé žravosti jsou poněkud zkreslené. Je faktem, že jsem v mládí párkrát navštívil ozdravovnu za účelem dovykrmení. Snad podvědomě se dalším takovým pobytům bráním. Na vernisáže, či jiné akce s jídlem, přicházím po práci, kdy mám největší hlad. A na rozdíl od decentních upejpavců, co si sem tam lupnou tyčinku a oříšek a cestou domů jim kručí v břiše, se dokážu slušně nacpat, ušetřit večeři. A ty tyčinky i oříšky ještě narvu do kapes."

Ráda bych zakončila toto mé mnohastránkové vyjádření k osobě Jaroslava Malíka zjištěním, že právě on je člověkem rozpoznatelným, což považuji za velké pozitivum, přestože netvrdím, že se s ním ztotožňuji, se vším souhlasím. Dnes je v módě skrytá uniformita, ať už se podíváme na oblečení, smýšlení, či práci lidí. V moderní, dnešní fotografii se často setkávám s opakováním témat, koncepcí i prezentace u spousty lidí, což mě jen utvrzuje v mém pocitu. Proto na práci Jaroslava Malíka oceňuji oddanou věrnost a přesvědčení o svém tvoření a statečnou neovlivnitelnost, nepodbízivost, přestože mnohým se to může zdát být hodně málo. Je pravdou, že tito skalní příznivci "něčeho", mohou podlehnout snadnému rozmělňování a opakování se a nikdo neví, jak dlouho to ještě bude bavit jej nebo diváky. Na jeho životě oceňuji onu hravost a smysl pro humor, někdy až nestravitelný. Protože je vždycky lepší prožít krizi s úsměvem na rtech, než se staženýma ušima. A jak to vidí Jaroslav Malík?

„Po vzoru mnoha kumštýřů, kteří, alespoň na čas opouštějí své řemeslo a stávají se fotografy, bych si docela rád střihnul několik velkoplošných malířských pláten. Nebo jenom napíšu nějaký román. Taky mohu klidně sochat. Uvidíme."

Posledním mým dodatkem bude snad jen to, že je Jaroslav Malík věčný fabulátor a mystifikátor, ale možná si na to jen hraje..

„Nejkrásnější věc, kterou můžeme objevit je záhada."

(Albert Einstein)

PŘÍLOHY:

JAROSLAV MALÍK (Mgr)

Foto: Miro Švolík

Narozen:

21. ledna 1957 v Jeseníku

Studia:

SPŠ železniční v Šumperku (1976), ITF - Slezská univerzita v Opavě (1998)
Diplomová práce: Moje malá próza Róza – soubor zátiší

Adresa:

Sokolská tř. 86/107, Ostrava, 702 00
email: jarmalik@volny.cz, www.jaroslavmalik.cz

Pedagogické působení:

1994 – 1997 ZUŠ Franze Schuberta obor foto ve Zlatých Horách
od 1999 - Střední umělecká škola v Ostravě – Užitá fotografie a nová média

Učitel, fotograf, cyklista, kaktusář, apod.

Členství

- Fotografická skupina Milan
- SCA – společnost pro současné umění
- Svaz českých fotografů
- Klub kaktusářů Ostrava

Výstavy samostatné:

2007 - galerie Bazilika, České Budějovice (s R. Poláškem a M. Popelářem)
Fotografická galerie Fiducia, Ostrava
2004 - Galerie G4, Cheb
- Galerie Červený kostel, Hlučín
2003 - Lidé pravděpodobní, Fotografická galerie Fiducia, Ostrava
2002 - Galerie Pod svícnem, Frýdek Místek
- Foto Art – stálá galerie, Nové Město nad Metují
- foto festival Fotografie jde městem, Moravská Třebová
2001 - Dům umění, kostel sv. Václava, Opava
- Galerie Ametyst, Ostrava
- Zámecká galerie, Bruntál
- Husa na provázku, Brno
2000 - Galerie MK, Rožnov pod Radhoštěm
- Galerie Chagall, Ostrava
- Galerie Albert (klub Atlantik), Ostrava
- Galerie Na schodech, Klimkovice
1999 - Galerie Nahoře, Kolín
- Galerie Na schodech, Vrbno pod Pradědem
1998 - Galerie Opera - Divadlo J. Myrona, Ostrava
- Mánes, Praha
- SZM, Opava
1997 - Ateliér Sklep, Kroměříž
- Antikvariát AB, Brno
- Galerie Daleko od baru, Horní Bečva
1996 - Galerie Snop, Zlaté Hory
1995 - Vinárna Rezeda, Praha
1994 - Galerie Octopus, Rýmařov

Společné výstavy:

2006 - Absolventi ITF 1991 – 2006, Dům umění, Opava
2004 - Salon Portrét, Galerie Pod Svícnem, Frýdek-Místek
Fotografie / Fotografia, USC, Katowice, Poland
Grupa 5 + 1, Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku, Gdańsk, Praha
2003 - Salon Anděl, Galerie Pod Svícnem, Frýdek-Místek
Galerie Foto-Art, Nové město nad Metují
Diplomové a klauzurní práce ITF 1998 – 2003, Dům umění, Opava
2002 - Fotofestival Moravská Třebová, Galerie umělecké fotografie Rudolfa Zukala, Moravská Třebová
2000 - Hledání vlastního prostoru - skupina MILAN, Místodržitelský palác, Brno
Halda v Jámě, Galerie Jáma 10, Ostrava
1999 - Galerie pod sv. Antonínem, Blatnice pod sv. Antonínem
The Group Milan, Vilnius, Lithuania
The Group Milan, Česká ambasáda, Bombay, India

1998 - Diplomové práce ITF, Bratislava, Slovakia, reprízováno: Ostrava, Brno, Praha, Duisburg - Germany, Klodsko - Poland
1997 - FotKa, Dům fotografie Josefa Sudka, Praha
1996 - ITF 25/5, SZM, Opava, reprízováno: Poznaň, Ostrava, Cheb, Děčín, Praha, Těšín, Prostějov
1995 - Nová jména, PHP, Praha
1994 - Regionální muzeum, Kolín
1993 - ITF SU, Katovice, Poland
Vlastivědné muzeum, Olomouc
1990 - sdružení VSUN, Zlaté Hory
1989 - Fotografové Bruntálska, Bruntál
sdružení VSUN, Zlaté Hory
1988 - sdružení VSUN, Zlaté Hory
1987 - sdružení VSUN, Zlaté Hory
1986 - sdružení VSUN, Zlaté Hory

Publikační činnost:

2007 - Matička Ostrava, město měst, katalog, Galerie Fiducia, fotografie, text
2003 - Lidé pravděpodobní, katalogový dvoulist, Galerie Fiducia, Ostrava, fotografie
2000 - publikace V srdci černého pavouka, fotografie
1997 - Fotografický obor ZUŠ Franze Schuberta bilancuje, Jesenický týdeník č. 24
1995 - Zlatohorské kratochvíle, ZUŠ Fr. Schuberta, fotografie, text

Z tisku:

2004 - Malík vystavuje v hlučínské galerii, MFD - Moravskoslezský kraj, 9. 11. 2004
Unger Roman: Pětka okouzlila fotografiemi Gdaňsk, Noviny Náchodska
Janečková Irena: Malík spojuje zdánlivě neslučitelné, Mladá fronta DNES - kraj Karlovarský, 4. 9. 2004, B/4
Šnajdar Hynek: "Pětka" sází na výtvarnou fotografii, Náchodsko, 22. 5. 2004, str. 10
Šnajdar Hynek: "Pětka" znamená výtvarnost
Bartek Vojtěch: Fotografie / Fotografia, katalog k výstavě Česko Polských dnů 2004, Opava
2003 - Gavlíková Tereza: Fotograf Malík vystavuje originální portréty, Mladá fronta DNES kraj Moravskoslezský, 23. 5. 2003, C/11
Konopka Bogdan: Jaroslav Malik. Moja mała proza, Roza, Fotografia, kvartalnik, 12/2003, s. 30, Poland
Hartman Ladislav: Pětice pohlledumilovných pánů, Náchodsko, 5. 3. 2003
Institut tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě: Diplomové a klauzurní práce 1998 - 2003, SU Opava a Kant Praha
2002 - Hartman Ladislav: Moje malá próza Róza, Noviny Náchodska, 22. 6. 2002, str. 17
Birgus Vladimír: Jaroslav Malík, in: Fotofestival Moravská Třebová, katalog
2001 - Macháček Jiří: Malíka oslovila kultura Východu, Mladá fronta DNES

Malík zaplní kostel, Mladá fronta DNES - Severni Morava a Slezsko, 15. 6. 2001
Smékal Martin: Malíkova malá próza v Indii, www.ostravskenoviny.cz, 15.6. 2001
Smékal Martin: Róza v Indii, katalog k výstavě

2000 -Pospěch Tomáš: Moje malá próza Róza je Malíkovou obsesí, Mladá fronta DNES
Nevidalová Šárka: Malá próza Róza nikdy neskončí, Moravské noviny - Svoboda, 20. 3.
Fotograf Malík vystavuje v klubu, Mladá fronta DNES
Macháček Jiří: Malík oživuje starší věci, Mladá fronta DNES
Stojar Pavel: Fotograf Malík oživuje staré věci, Mladá fronta DNES - Severní Morava a Slezsko, 23. 2. 2000
Nevidalová Šárka: Vlastní prostor chápe každý jinak, Moravské noviny - Svoboda, 18. 11. 2000, str. 9
Stuchlík Eduard: Skupina Milan formuje současnou fotografii, Rovnost, 5. 12. 2000, str. 9
Sasínová Petra: Halda: na doutnajícím kopci visely obrazy, Mladá fronta DNES - ze Severní Moravy a Slezska, 4. 12. 2000, str. 2
Kuličková Johana: Hledání vlastního prostoru. Skupina Milan., katalogový dvojlist, Moravská galerie, Brno
Smékal Martin: Představují se mladí umělci, Moravské noviny - Svoboda
Smékal Martin: Nalezená zátiší studentů, Moravské noviny - Svoboda
Studenti získali ocenění: Mladá fronta - DNES, 24. 5. 2000
Účastníci Setkání 2000 se věnují tématu města, Mladá fronta DNES
Studenti hledali zátiší, objevili zašlé příběhy, Mladá fronta DNES
Macháček Jiří: Studenti hedali zátiší, objevili zašlé osudy, Mladá fronta DNES
Pospěch Tomáš: Výstava uvádí diváka do tvorby studentů Institutu tvůrčí fotografie, Mladá fronta DNES
Birgus Vladimír: Moje malá próza Róza, katalog, Ostrava

1999 - Blažek Vojtěch: Moravský fotograf vytváří koláže z nepotřebných věcí, Kolínsko, 8. 1. 1999, str. 7
Pažourková Magdalena, Havelková Jolana: The Institute of Creative Photography. The Group Milan., katalog, engl., ITF Opava
Ramazanová Renáta: Špičkoví tvůrci z regionální školy, Moravské noviny - Svoboda, 18. 12. 1999
První magistři vystavují, Moravskoslezský Blesk, 8. 1. 1999
Institut uvádí výstavu prací bývalých studentů univerzity, Mladá fronta - DNES, 9. 1. 1999
Absolventi Institutu tvůrčí fotografie vystavují v Ostravě, Naše Opavsko, roč. 10, č. 2, 13. 1. 1999

1998 - Kuneš Aleš: Malíka a Knížete zajímají příběhy skryté ve věcech, Lidové noviny, 22. 5. 1998
Fotografie studentů ITF objevují netušené krásy a podoby těl i věcí, Opavsko roč. 1 (39)/ č. 15, 16. 7. 1998
Naši studenti vystavují v Praze, Noviny Slezské univerzity, květen 98´
Birgus Vladimír: text v katalogu výstavy s Jolanou Havelkovou
Pospěch Tomáš: Tvůrci zastupují dvě mezní polohy fotografie, Mladá fronta DNES

1996 - Mladí umělci vystavují v galerii Snop, Jesenický týdeník č. 36, 18. 9. 1996
Jaroslav Malík v galerii Snop, Jesenický týdeník č. 25, 3. 7. 1996
Birgus Vladimír: Institut tvůrčí fotografie, katalog k výstavám, ITF Opava

1995 - Lejsková Věra: Pozoruhodná kolekce kolem fotografií, Jesencký týdeník č. 34, 6.
Kuneš Aleš: Potřetí nová jména v Pražském domě fotografie, Denní telegraf

Použitá literatura/články

- Stojar, Pavel: Fotograf Malík oživuje staré věci: MF DNES Severní Morava a Slezsko, 2000, s 4.
- Mikolášek, Martin: Svou klauzuru si hýčkám - rozhovor s Jaroslavem Malíkem: A2 kulturní týdeník, 2007, s 8.
- Pospěch, Tomáš: Moje malá próza Róza je Malíkovou obsesí: MF DNES, 2000, s 12.
- Šulc, Vladimír: Matička Ostrava, město měst, recenze: Protimluv – revue pro kulturu, 2007
- Kuličková, Johana a kol.: Katalog fotografické skupiny Milan. Moravská galerie v Brně, Brno 2000.
- Posudek Vladimíra Birguse magisterské diplomové práce Bc.Jaroslava Malíka "Zátiší"
- Recenze studentů SUŠ Ostrava J. Christova a P.Bierhause na výstavu "Matička Ostrava, město měst"

- Dopisy a rozhovory M.C. s Jaroslavem Malíkem březen – srpen 2008.

Internet

- www.jaroslavmalik.cz
- www.photorevue.com
- www.sca-art.cz

